



באר בשדה



גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

שנה ח'

גליון מס' 364

פרשת מקץ

ה'תשפ"ג

י"ל על ידי מכון 'תורת אמת שטפנשט' הצטרפו לקבלת הגליון כל שבוע בדוא"ר: 6160303@gmail.com טלפון: 03-579-03-03 פקס: 03-616-5110

משך שני השנים, שיהיה מוכן לגאולת יוסף מיד כשהיה לו בטחון בהש"ת.

(אמרי פנחס - הרה"ק)

באר הפרוזה שרים

ילקוט מתורת רבותינו הקדושים זיע"א בפרשת השבוע

ופרצו חומות מגדלי



כמידי שנה עורכים מתנדבי ארגון 'אור מתתיהו' שעל ידי 'מוסדות שטפנשט' מסיבות חנוכה בבתי הכלא השונים ברחבי הארץ, לשמח ולהרגיז לבות עם ישראל הנמצאים במיזר ובחושך בשיתוף עם רבנות שב"ס, במהלך הביקורים בבתי כלא אבו כביר, רימונים, מעשיהו, ועוד רבים מצפון ועד דרום הגיעו מתנדבי 'אור מתתיהו' שרו ורקדו ושימחו והשמיעו דברי תורה וחזיון לרבים רבים. בתמונה מתנדבי הארגון בראשות הרב סלמון ורבינו שב"ס הרב גרינפלד והרב נוימן, שהביעו הערכה למארגן המסיבות הרב משה הירשין והרב שרגא זיבל אשר קיימו פעמיים את מצוות 'פרצו חומות' כיוון שעד העתה היו סגורים שערי הכלא בימי הקורונה ועדין לא נפתחו לביקורי שמחה ועתה זכינו בכח השמחה להכנס לשערי הכלא ולשמח את היושבים בהם.

ה' מכין הישועה שברגע שיבטח בו האדם יוושע

ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם (מ.א. א) האור החיים הק' מפרש שכל משך הב' שנים חלם בכל לילה זה החלום רק ששכחו, עיי"ש. לכאורה קשה, למה מדוע באמת הוצרך פרעה לחלום חלום זה במשך שנתיים? ויבואר על פי מעשה מהבעש"ט שנסע עם תלמידו מור"ה מענדיל המגיד מבאר זצ"ל, ובדרך צמא הרב רבי מענדיל למים, ואמר לו הבעש"ט ז"ל אם יהיה לך בטחון אמיתי בהש"ת הרי שיומין לך מים, וכך הווה, שנודמן להם ערל אחד ושאל להם אם נגעו בסוסים שנאבדו ממנו זה שלשה ימים והוא מחפשם, ושאלו אותו אם יש עמו מים, ונתן לרבי מענדיל מים לשתות. ושאל המגיד רבי מענדיל לרבו הבעש"ט כיון שערל זה לא נסע רק למעני לרוות צמאוני ואם כן מדוע נסע זה שלשה ימים, והשיב לו, שאכן הש"ת טובב והזמין אותו מקודם, כדי שכאשר יהיה לך בטחון אמיתי בהש"ת ימלא מיד מחסורך. הרי שגדול כח הבטחון, שהש"ת מזמין למלא משאלות אדם קודם שיהיה לו הבטחון על זה אופן באם יהיה לו בטחון, וכן כאן גבי יוסף שתחלה בטח על שר המשקים ונענש עד שהיה לו בטחון

בהש"ת, לכך הזמין הש"ת החלום לפרעה בכל לילה

כחלום יעוף

ויהי מקץ. (מ.א. א) כשמגיע האדם לקץ ימיו אז "ופרעה" מלשון פרוע הוא, כאשר להוותו נתגלה לו "חולם" אשר כל החיים שלו היה חלום, "והנה עומד על שפת היאור" אז רואה שלא תיקן עוד כלום פה בעולם הזה, ולא רק שלא עבר את היאור רק לא בא אפילו אל תוכו.

(מאיר עיני ישראל)

איך הוכח פרעה שיוסף פתר נכון

והנה עומד על היאור (מ.א. א) הנה ראינו שינוי לשון, שכאשר סיפר פרעה את חלומיו ליוסף אמר "על שפת היאור" ושינה בלשונו במכוון, לראות אם ירגיש יוסף את השינוי, ובאמת העמידו יוסף על טעותו ואמר לו יוסף שהחלום היה כשעומד על היאור ולא על שפת היאור, וזה כונת הפסוק "עדות ביהוסף שמו" והכונה לרמוז, מה היא העדות שיוסף אמר אשר בזכותה ידע פרעה שפתרונו אמיתי, ואשר בשל כך המליכו כמשנה למלך והוציאו על פני ארץ מצרים בתור מושל, וע"ז מתרץ הפסוק "שפת לא ידעתי אשמע" כי בזה ניכר טוב פתרונו, יען אמר על מלת 'שפת' שלא ידע אותה והיא אינה בחלום פרעה, והוא שומע המלה שפת מפי פרעה, אבל כפי שיודע הוא, לא חלם פרעה כן, רק חלם באמת שעומד על היאור.

(כני יששכר)

מדוע השדם כמרגלים?

ויאמר מרגלים אתם (מ.ב. ט) מדוע האשים יוסף את האחים דווקא באשמה של ריגול ולא באשמה אחרת? וביאר האדמו"ר בעל ה"אמרי אמת" מגור זצוק"ל, כי יוסף חשש שמא יחקרו וישאלו את אנשי המקום על אודות אחיהם שנמכר לכאן, ועלולים להודיע כי אותו העבד שנמכר הוא המלך, ולכך האשימם "מרגלים אתם", כדי שיפחדו לחקור את אנשי המקום,

מוסדות שטפנשט בארה"ק

רחוב מהרש"ל 13 ב'ב' טלפון: 03-579-03-03

התועדות חסידים בהילולא דצדיקא

קהל שוחרי תורה וחסידות מוזמנים בזאת לסעודת מלוה מלכא לרגל יומא דהילולא רבה דמרנא ורבנא סבא קדישא עטרת תפארת ישראל

ישראל מהוסיאטין זיע"א

בהשתתפות משפיעים וזקני חסידים שזכו להסתופף בצילא דבעל דהילולא נב"מ בראשות:

הגה"ח אליהו לנדא שליט"א

ובשתתפות הרה"ח משה קנו שליט"א ונאמן ביתו של הרה"ק אבי יעקב מסאדימה זיע"א

שתערך במוצש"ק פר' מקץ בשעה 21:00 בבית מדרשונו ברחוב מהרש"ל 13 בני ברק

המלוה מלכה הקבועה בראשות הגה"ח באך הנערכת בבית מדרשונו תערך בק"ב

עולו ואתכנסו להילולא דצדיקא

בס"ד

מוסדות שטפנשט בארה"ק

רחוב מהרש"ל 13 ב'ב' טלפון: 03-579-03-03

נסיעה להילולת

מהוסיאטין

הרה"ק זיע"א

בטבריה

לרגל יומא דהילולא קדישא דמרנא הרה"ק סבא קדישא

ישראל מהוסיאטין זצ"ל

תקיים תחבורה לציון קברו בעיר הקודש טבריה ביום המישי ליל ההילולא כ"ט בכסלו תשפ"ג

מב"ב: רח' מהרש"ל 13 בשעה 19:00

מירושלים: מתחנת האבן ברחוב שמואל הנביא בשעה 19:00

שהייה במקום כשעה לאמירת ספר התהילים וחזור דמי נסיעה סמליים 10 ש"ח

הדרשמה חובה טלפון: 03-579-0303

מספר המקומות מוגבל

כיון שחושדים בהם שמרגלים הם.

כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים

וקל שדי יתן לכם רחמים (מגן). ידן לכאורה היה צריך לומר: "יתן עליכם רחמים" והרי לכך נתכוון שהש"ת ירחם עליהם א"כ מדוע אמר: "יתן לכם רחמים", ומבאר הרה"ק רבי משה יחיאל מאז"רוב זצ"ל: הרוצה שירחמו עליו מן השמים צריך תחילה שיהיה הוא עצמו רחמן, כדרך שאמר כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים (שבת קנא). יעקב אבינו איחל לבניו שיזכו להיות רחמנים שיתן הקדוש ברוך הוא להם מידה טובה זו של רחמנות על אחרים וממילא ירחמו גם עליהם מן השמים.

(מעינות הנצח)

לביאור מדיכין היה המטמון

ויאמר שלום לכם וגו' אלקיכם וגו' נתן לכם מטמון באמתחתים כספכם בא אלי ויוצא אליהם את שמעון (מגן, כג). ביאר הגה"ק רבי שלום תאומים רבה של שטפנשט דלכאורה יתמחו מהיכן יבוא המטמון, גם מה ענין סמיכות ויוצא אליהם את שמעון למטמון. אלא הכוונה היא שאמר 'כספכם בא אלי ואלקים נתן לכם מטמון', דהיינו שיתכן שבתבואות כאשר אצרו באוצרות המלוכה, הכניס אחד מהעם בתוך התבואה גם מעות, ועכשיו כאשר מלאתי התבואה באמתחתים בא המטמון מהתבואה לכם, והא ראייה ששמעון העיד שהוא מסר בודאי מעותיו להאיש, ואעפ"כ הם לקחו אמתחת שמעון ונמצא מעות גם באמתחתו, וזה 'יוצא אליהם את שמעון' להעיד על זה שלא יתפחדו ויראו שמה זה כספם המושב, אלא שזה מטמון שמישהו מהעם הטמין בתבואה, ובכך הכניס בליבם ספק שמה זה באמת לא כספם אלא כסף אחר.

(אור תורה - שטפנשט)

כבדהו וחשדהו

וירחצו רגליהם ויתן מספוא לחמוריהם (מגן, כד). אפשר לומר שהראה פנים לכאן ולכאן, שכבודם מאד שאף לחמוריהם נתן מספוא, שאין מדרכי המלך לעשות כן, ואם חש שמה בהנהגתו הנדיבה ישכילו עליו להכירו שהוא יוסף אחיהם, לכן נתן מים לרחוץ להראות שחשדם שהם ערביים שמשתחווים לאבק שברגליהם, ויסורו חששותיהם.

(אור תורה - הרה"ק רבי שלום תאומים אב"ד שטפנשט)

ע"י שנמנע מהנאות זוכה לתענוגים ורחניים

ויתאפק ויאמר שימו לחם (מגן... לא) הרה"ק רבי אברהם מסלונים, היה דורש פסוק זה: 'ויתאפק', כאשר יהודי מתאפק שלא למלאות הנאותיו, אף בדברים המותרים ועיניו רשות, ועושה זאת לכבודו יתברך, 'ויאמר שימו לחם', הקב"ה משפיע עליו כל טוב. וזאת משום דלכל אחד יש חשבון בשמים כמה הנאות מגיע לו, וכמה צער ועגמת נפש עליו לעבור. החכם שמתאפק מלמלא תאוותיו, ויש לו מכך צער, מקבל בזה את חלקו ממה שצריך לסבול בעוה"ז, ונשאר לו חשבון התענוגים, שנותנים לו בתענוג רוחני בתורה ותפילה, אבל השוטה, יקבל את כל תענוגותיו בכך שממלא בפעם אחת תאוותיו, ומוכר הכל בעבור נזיד עדישים. וכעין זה מסופר כי הבעש"ט ראה נסיך צעיר לבוש בגדי מלכות ורכב על סוס הדור, וכולו אומר כבוד הנאה ותענוג, אמר הבעש"ט שיש לו מזל כה גבוה בשמים שיכול היה להיות מלך, אבל מרוב התענוג והגאוה שנהנה עכשיו מרכיבה זו, יקבל את חלקו, כמו כן בכל עיני הנאת עוה"ז מבזבזים את כל הטוב שרוצים ליתן לו מן השמים.

(בית אברהם)

האומר תפילת הדרך לא יזק בדרכו

הם יצאו את העיר לא הרחיקו ויוסף אמר לאשר על ביתו קום רדוף (מגן, ד) כידוע היה הרה"ק ה"אמרי אמת" מגור ידעו ובקיא מופלג בכתיב-ידות קדמוניים וזאת מכך שהיה חובב ספרים, ובאוצרותיו היתה ספרייתו הגדולה אותה ידע בע"פ על בוריה, וכך התמצא ביותר בעולם הספרות התורנית. פ"א התגלגל לידו כת"י של הגה"ק רבי חיים ויטאל ובו פירוש על התורה, באותה תקופה איקלע לביתו בפולין החסיד רבי ליפא שוואגער המשכ"ב של הרה"ק מהוסיאטין זי"ע הלה התעסק רבות במסחר בכת"י ובהדפסת ספרים נדירים, כששמע הרבי מגור שהוא נוסע לאר"י שלח עמו את הכת"י של ר"ח ויטאל בכדי שידפיסו אותו באר"י, אדהכי והכי ר' ליפא שוואגער נסע לארץ והמלחמה העולמית השניה פרצה במלוא עוזה, ובצוק העיתים נעלם הכת"י הנ"ל ולא הודפס. לימים כאשר נפגש ר' ליפא עם ה"אמרי אמת" שהגיע לארה"ק בעיצומה של המלחמה, התגלגל בפני הרבי כי הכת"י נעלם ונאבד, הרבי קיבל את התגלגלותו, אך הוא שאלו האם הסתכל מעט בתוך הכת"י ואם למד בו וזכר משהו מתוכו, וענה ר' ליפא שאלו זכה, ואז אמר לו הרבי מגור הנה אומר לך דבר תורה שראיתי בכת"י הזה: כתוב "הם יצאו את העיר לא הרחיקו ויוסף אמר לאשר על ביתו קום רדוף (מגן, ד) הנה לכאורה

תמוה מה הקשר בין הדברים, וכי בגלל שלא הרחיקו לכן אמר רדוף אחרי האנשים? אלא, איתא שתפילת הדרך מועילה לאדם שלא יזק, ומחוייבים בתפילה זו רק לאחר שמתרחקים לפחות פרסה אחת מן העיר, ויוסף ידע שהם יתפללו תפילת הדרך ולכן צויה לרדוף אחריהם לפני שיתרחקו הרבה מן העיר. היינו, לפני שיתפללו תפילת הדרך, כי אם יאמרו תפילת הדרך לא יוכל לעשות להם מאומה.

(הגה"ק האלוקי רבי חיים ויטאל זי"ע)

טעם למה יוסף הצדיק לא הודיע לאביו יעקב שהוא חי במצרים

כתב באור החיים הק' (מה, כו) ראיתי לתת לב בענין יוסף, איך לא חש על צער אביו כמה שנים, ולא כתב אגרת לאביו להפיג צערו ולבשרו שהוא חי במצרים, אמנם אמת כי למה שנתגלגל הם ענינים שגור הגזר רבים שהיו צריכים להיות כן, הא' לשלם ליעקב כ"ב שנים שלא שמש אביו, אלא בכל זאת לצד יוסף צריכים לתת טעם לדבר. ונראה... כי טעמו של יוסף לשבח על דרך אמרם ז"ל (ב"מ, נט) מוטב שיפיל אדם עצמו לכבשן האש ואל ילכין פני חברו וחס על כבוד האחים מלביישי לפני יעקב ויצחק וכל זרע יעקב, שיוודע להם כי האחים מכרוהו, וסבל שישאר אביו בצערו מלביישי.

וב"קדושת לוי "איתא הטעם דהרי כתוב "ויתנכר אליהם" דהכתוב בא להשמיענו בזה צדקת יוסף הצדיק, כי כאשר יוסף חלם לו שאחיו ישתחו לו, והנה דרך הטבע כשאדם מנצח את חברו והלה יודע שנצחו אי רע לו ונגרמת לו עגמת נפש גדולה אבל כשאינו יודע מזה שבאמת חברו נצחו, עדיין אין לו כל כך עגמת נפש מזה. ולכן יוסף הצדיק בשעה שהשתחו לו אחיו התנכר אליהם כדי שלא יתפשו בעצמם שבצעם הנה מתקיים חלומותיו של יוסף והם משתחווים לו, והיה רע בעיני הנצחון של יוסף בקיום החלומות, ובוזה שהתנכר הבינו שהם משתחווים לאיש אחר.

וזה שאמר הכתוב "ויתנכרו לו" וכו' ויכירם' שיהיה להם עגמת נפש ולכן ויתנכרו אליהם' שלא יהיה להם עגמת נפש וצער על שהוא נצח אותם. ואפשר גם לומר שזה היה כוונת יוסף הצדיק שלא הודיע לאביו שהוא מלך ושהוא חי, יוסף ידע שכשיודע יעקב איז יקיימו החלומות אשר חלם על אחיו שיבואו וישתחו לו, ואלו היה מודיע לאביו והיו באים אחיו והשתחו לו היה להם צער מזה שניצח אותם. ולכן לא הודיע לאביו כדי שלא יצער את אחיו כדי שיבואו וישתחו לו, ואכן כשבאו ולא ידעו למי משתחווים והבינו שמשתחווים למלך אחר.

חנוכה

הנס. וזהו שאמר "מתתיהו בן יוחנן כהן גדול" שייחס אותו אחר יוחנן כהן גדול.

(עירין קרישין השלם)

נר חנוכה שהניחה למעלה שכ' אמה פסולה

והבור ריק אין בו מים. (בראשית לז, כד) איתא במדרש דרש ר' תנחום והבור ריק אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים יש בו, ובמדרש סמוך לזה מאמר שני משמו של ר' תנחום "נר חנוכה שהניחה למעלה שכ' אמה פסולה". וכמה קולמוסין נשתברו לפרש סמיכת שני המאמרים אלו. אבל כפשטות אפשר לומר שהמאמר השני בא לישב את המאמר הראשון. באם היו בבור נחשים ועקרבים איך הסכים ראובן שישליכו אותו שמה? וכי לזה יקרא ויצילו מידם? וע"ז מתרץ ר' תנחום אשר יען אמרו נר חנוכה פסול למעלה מכ' אמה, וזאת בגלל שלא "שלטא בה עינא" מפאת זה אפשר שהיו באמת בבור נחשים ועקרבים אבל האחים לא ראו אותם.

(ליקוטי בתר ליקוטי)

שתעקור ממנו את ההרגלים הגשמיים ואת המידות הגסות, שבהם הוא עדיין קשור ונתון כבתוך השוק...

יוחנן כהן גדול שימש בכהונה גדולה פ' שנים...

בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול (תפלת "ועל הנסים"). הקשה מרן הסב"ק מרוז"ן למה מייחס אותו אחר יוחנן כהן גדול, הלא יוחנן כהן גדול היה צדוקי, כמאמר חז"ל (ברכות כט). יוחנן כהן גדול שימש בכהונה גדולה פ' שנים ולבסוף נעשה צדוקי, ותרץ כי זה ידוע שצדוקי אינו מאמין בתורה שבעל פה הנקראת נר מצוה, משום שמצוה לשמוע דברי חכמים (יבמות כ), והתורה שבכתב נקראת תורה אור (וה"ק ח"ב קס"א), ונמצא שיוחנן לא האמין בנר מצוה. ואיתא בגמרא (ב"ק סב) הניח חנוני נרו מבחוץ (נהדלק פשתו) החנוני חייב, רבי יהודה אומר בנר חנוכה פסול, וברא מרן הסב"ק כי "חנוני" הוא אותיות "יוחנן", וזהו פירושו כי יוחנן שהוציא והניח את נרו מבחוץ, היינו נר מצוה כנ"ל חייב, אבל ר' יהודה בנר חנוכה פוסט, שע"י נר חנוכה תיקן מתתיהו את נשמת יוחנן כהן גדול ופטר אותו, כי על ידו נעשה

מצוה - עד שתכלה רגל מן השוק (שבת כ"א) מפני מה נתנו חכמים סימן "עד שתכלה רגל מן השוק", ולא קבעו בפירוש את זמן המצוה? אמר על כך הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע: נר חנוכה צריך לשמש לכל אדם מישראל רמו ולימוד, שעליו לחיות מתוך בטחון ואמונה, ולא לרצות "לכבוש את כל העולם" שכן "לא כל המרבה בסחורה מחכים" וכשם שפך השמן, שעל פי דרך הטבע היה מספיק ליום אחד בלבד, הדליקו ממנו במשך שמונה ימים תמימים - כך יהודי סוחר שיש לו רק מעט סחורה ומעט כסף, ישים בה' מבטחו ויצליח בעסקיו. לפיכך "מצוותה" צריך להתעמק במצוה זו, עד כדי שתכלה רגל מן השוק, היינו שביקן, שאין יהודי צריך להיות רובץ עד שעה מאוחרת בשוק, ודהיינו שאינו צריך להשתקע בעסקים יותר מדי...

עד שתכלה ההרגל מן השוק

הרה"ק בעל החידושי הרי"ם זי"ע פירש: מצוה - המצוה של נר חנוכה צריכה ויכולה להשפיע על היחיד עד כדי כך "עד שתכלה ההרגל מן השוק"

באר בשדה - שטפנשט

עוצם מעלת זאת הנוכה

מרן הסב"ק רבי ישראל מרוז'ין ז"ע היה אומר: דכל מה שהצדיקים פועלים השפעות טובות לכלל ישראל בראש השנה ויום הכיפורים, יכולים פשוטי העם לפעול בכוחות עצמם ביומין דחנוכה ובפרט ב"זאת חנוכה" והרמז לכך הוא: מה שדרשו חז"ל (עירובין יח) על הפסוק בראשית ח. י' "והנה עלה זית טרף בפיה, אמרה יונה לפני הקב"ה, רבש"ע, יהי מזונתי מרורין קזית ומסורין בידך, ואל יהיו מתוקין כדבש ותלויין ביד בשר ודם. דכנסת ישראל שנמשלה ליונה אמרת להקב"ה: יהיו מזונתי מרורין קזית המורה על שמן חנוכה שבאותו הזמן יכול כל אחד לפעול השפעות טובות בכוחות עצמו, ואל יהיו מתוקין כדבש" המורה על ראש השנה שבאותו הזמן הצדיקים בלבד הם הפועלים לנו השפעות טובות...

רמזי חנוכה מן התורה

כשנשאל הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב ז"ע היכן מרומז מצוות הדלקת נר חנוכה בתורה, השיב מיד: לא רק שזה מרומז בתורה, אלא שהיא כתובה בתוך פרשת הקטרת, ולא רק שהיא כתובה שם בהזכרה בלבד, אלא שם רמזה לנו התורה כל דיני נרות חנוכה, (במדבר ז יד) **כף אחת עשרה זהב מלאה קטורת** ודין חושבנא: **כף** נוטריקון: פחות כ', היינו, שמצותה 'למטה מעשרים אמה' **אחת** נוטריקון: א-ח' ת'מנה. כלומר, דהלכה כבית הלל מוסיף והולך שיתחיל מא' עד ח', **עשרה** נוטריקון: ע'ד ש'תכלה ר'גל ה'שוק כמצותה. **זהב** נוטריקון: ז'מנו ב'ן ה'שמשות. **מלאה** נוטריקון: מ'צוה ל'הדליק א'צל ה'פתח. **קטרת** נוטריקון: ק'רוב ר'וחב ט'פח ת'דליק...

רמזים לחנוכה

מרן הגה"ק ה'חתם סופר' ז"ע הביא רמזים נפלאים וראשי תיבות במילה "חנוכה" המסכמים את כל עניני החנוכה:

- ח'שמונים נ'לחמו ו'נצחו כל ה'יונים.
- ח'זשים נ'כנסו ו'פינו כ'לי ה'היכל.
- ח'ביבים נ'מצאו ו'בקרקע כ'ד ה'שמן.
- ח'תום נ'מצא ו'טבעת כ'הן ה'גדול.
- ח'בתם נ'גלית ו'הספיק כ'ל ה'שמונה.
- ח'כמים נ'מנו ו'קבעו כ'סליו ה'אב.
- ח'נרות ו'לגמור כ'ל ה'הלל...

רמזים במנהג משחק הסביבון

הרה"ק בעל ה"דמשק אליעזר" מו"ז ז"ע הסביר את ענין של מנהג ישראל לשחק בסביבון עליו חרוטות האותיות נגה"פ. לאמר: נ'ס גדול ה'יה פ'ה. לכאורה השאלה: כלום זהו פרסום הנס. בסביבון כה קטן, ועוד בראשי תיבות? הלא היה מן הראוי שיתקינו לתלות שלטי ענק ועליהם מתנוססות המילים במילואן, באותיות מאירות עיניים? אלא תירץ שבאו חז"ל להורות לנו, שעדיף סביבון קטנטן וראשי תיבות עליו ובלבד שיטובב, מאשר לתלות שלט ענק וקפוא ללא כל חיות!... וזהו הענין שאנו משחקים דווקא בסביבון קטנטן זה שעליו חרוטות וחוקקות המילים: נס גדול היה פה, בכדי להחדיר בלבנו שוב ושוב, שזה היה עיקרו של נס החנוכה, דהרי כל הנס היה בכמות קטנה של אנשים שלפי דרך הטבע הם לא יכלו לגבור על צבא אדיר שכזה, אך אום מתי מעט המכבים היו באיכות רבה! מלאים חיות ומתייצבים כולם לקריאת" מי לה' אלי" ולכן לא פלא שהצליחו לגבור על אותה מלכות יון!...

שבת ראש חודש טבת

הרה"ק מקוונ' ז"ע אמר כי שבת חנוכה שחל בראש חודש (כהאי שתיא) הוא בבחינת "ראש השנה" מכיון ש"שלושה ספרים נפתחים" היינו שמוציאים שלושה ספרי תורה...

ובספר אילה שלוחה מובא ששמע פעם בשבת ראש חודש טבת מהרה"ק אדמו"ר ז"ע מסאדיגורא ז"ע שאמר בזה"ל: שבת היא לה, ואילו ראש חודש הוא לכס, את השבת נתן השי"ת לישראל, וראש חודש עושין ישראל להשי"ת. וממילא כשחל ר"ח בשבת יכולים יהודים להעשות מחותנים עם ה', והפטיר ואמר: אבל כשחל שבת ראש חודש בחנוכה, אז יש לנו גם את הנרות בכדי ללכת לחופה!...

טעם לעריכת סעודה ב"זאת חנוכה"

איתא בספר בני בנימין בשם הרה"ק ר' דוד מדינב ששמע מכבוד אביו הגה"ק בעל "בני יששכר" שאמר בשם צדיקים אשר מר"ח אלול עד חנוכה מאיר ברקיע כעין תבנית יד הפשוטה לקבל אותם בעלי התשובה אשר מאיזה סיבה נדחו מלשוב בעשרת ימי תשובה ומתקבלת תשובתם עד חנוכה. וסיים ע"ז הרה"ק ר' דוד לדעתו אין היד עוברת עד 'זאת חנוכה' וכתב רמז לזה: **בזאת יכופר עון יעקב**, היינו, ב'זאת חנוכה' שאנו קורין בתורה **זאת חנוכת המזבח** עד אז הוא גמר כפרת עון יעקב.

סגולות ההסתכלות בנרות חנוכה

אמר הרה"ק ה"ברכת משה" מפאשקאן ז"ע, שבנוסח "הנרות הללו" אנו אומרים "ואין לנו רשות להשתמש בהן אלא לראותן בלבד". נראה כי חוץ ממה שע"י ראיית הנרות יזכר בנס, עוד נשפע על האדם הארה והתלהבות להודות לה'. ע"י ראיית הנרות מושפעת עלינו התלהבות והתעוררות להודות ולהלל, וזהו "לראותן בלבד" - "כדי להודות ולהלל לשמן הגדול".

אור החנוכה מאיר העיניים

הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב ז"ע אמר כי סגולת מצוות נר חנוכה היא להאיר את העיניים ולעורר את הלבבות לראות ולהבין שהכל מאיתו יתברך, אך נחוץ לזה הכנה ראויה, ובאותה מדה שאדם הכין את לבבו כן ירגיש באור הזורח מנר חנוכה. והסמך לכך את דברי זקנו הס"ק מרוז'ין ז"ע "ולכל בני ישראל היה אור במושבותם"; אכן יקרה יופיה והדרה יראה לפי מקום מושבה, אם מושבה הוא של חרס או עץ לא תקח את העין כמו אם היא נתונה במשבצות של זהב. "ולכל בני ישראל" היה אמנם אור, אבל לא במידה שווה, אלא "במושבותם", כל אחד הרגיש באור כפי ערך מדרגתו והכנתו.

לחפש את נגעי לבנו באור הנרות

איתא מצדיקים, שלפעמים ב"זאת חנוכה" מתבונן האדם ונוכח לראות בצער כי אצלו "החתמה היא מעין הפתיחה", דהיינו שההג עומד להסתים ולהיחתם ואילו הוא עדיין עומד באותה מדרגה שעמד בה בעת הפתיחה של החנוכה ולא עלה והתעלה במאומה. ע"ז דרש הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב את דברי הגמ' (שבת כ"א): "היה תפוש נר חנוכה בידו ועומד - לא עשה ולא כלום" - היות ובחנוכה כל אחד תופש את הנר בידו, צריך להשתדל להדליק ולהאיר את הדרך בעבודת ה', כי "נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן" (משלי כ. כו). אך מי ש"היה תפוש נר חנוכה בידו ועומד" ולא נתעלה בעבודת ה', הרי הוא כ"לא עשה ולא כלום", וכי מה הועיל בהדלקתו את הנר? אלא, צריך כל אחד לקחת את הנר בידו ולחפש ולפשפש במעשיו ולתקנם, ולחפש דרך חדשה מזו שהלך בה עד כה.



פניני קודש מפי מרן ה"אביר יעקב" מסאדיגורא לחנוכה - יומא דהילולא ה' טבת ומנו"כ בנחלת יצחק

* ספר רבינו בשם זקנו אדמו"ר מסדיגורא שאמר שחנוכה הוא כר"ה ויוה"כ, וההבדל ביניהם הוא שבימים הנוראים הוא מתתא לעילא ובחנוכה הוא מלעילא לתתא בלי שום מסך המבדיל.

* רבינו ביאר המחלוקת ב"ש אומרים פוחת והולך וב"ה אומרים מוסיף והולך, שב"ש תמיד הם מחמירים והיינו פוחת והולך שבכדי לעבוד את ה' יש לסגף עצמו ובעבודה קשה. ובית הלל שתמיד הם המקילים אומרים שצריך להיות מוסיף והולך היינו להוסיף בתורה ובתפילה, וממילא הרע יסור מאיליו.

* סיפר ששמע מאביו "אור ישראל" מסאדיגורא ז"ע שפ"א בחנוכה כשחוק אביו אדמו"ר עם בניו הק' ב'דריידיל' - סביבון וכשכב נפל הסביבון באות ה', ולקח אדמו"ר את כל הכסף והבנים התפלאו, שלפי כללי המשחק הרי שבאות ה' לוקחים רק החצי, אבל מגדל הדרך-ארץ לא שאלו את אביהם הק' ולבסוף אמר להם אביהם שהיות והאות ה' היא משם הוי"ה מגיע לו הכל. והוסיף אביו ה"אור ישראל" שבשעת המשחק היו פניו מאירים כבשעת התפילה.

* אמר בשם הרה"ק קדוש וברוך ממעזיב' ז"ע שאמר שכמו מצבו של האדם הוא בימי החנוכה כך במדרגה זו יהיה בחג השבועות, ולכן שניהם הם בחודש השלישי, זה בחודש השלישי ממנין ניסן, וזה ממנין תשרי, והוסיף על כך בשם אחד הצדיקים שיש לרמוז על כך בפסוק "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנו" (משלי כ. ו) 'חנוך' הוא רמז לחנוכה, ג'ם כי יזקין' רמז לחג השבועות, כמו שדרשו חז"ל (פס"ר כ"א ה) בים נדמה להם כבחור ובסיני נדמה להם כקוק מלא רחמים, והיינו אם בחנוכה יהיה על פי דרכו יהיה גם בשבועות לא יסור ממנו.

* עה"פ "כי נר מצוה ותורה אור" (משלי י. כ) אמר בשם אביו קדוש ישראל מסאדיגורא ז"ע כשישראל מקיימים מצות חנוכה בחי' נר מצוה" או "ותורה אור", היינו שעל פי תורה מגיע לישראל אור.

* עוד אמר בשם אביו ז"ע שהקשה מהו ענין של "טמאים ביד טהורים" הרי זה פשוט, אך הסביר כי כל עיקר הנס של רבים ביד מעטים, וגבורים ביד חלשים, היה כדי לדעת ולפרסם בעולם שהקב"ה נתן "טמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים".

* עוד אמר שהנר הוא הכלי של האור, צדיקים גדולים מחזיקים ותופשים את האור בעצמו, ואילו הבינונים או חושים באור ע"י כלי, והרשעים ח"ו דוחים את האור, ואמר משל למה הדבר דומה למלך שמלך במדינה בהרי החושך, והביא את האור למדינה, וכל אחד מיושבי המדינה קבל האור כאור חייו, זה קבל ביד וזה קבל בלכלי.

* סיפר רבינו ה"אביר יעקב" בשם זקנו אדמו"ר הזקן מסאדיגורא שאמר כי אדמו"ר הק' מרוז'ין אמר לבניו הקדושים כשהיו קטנים: שישחקו בדריידיל בזאת חנוכה. ואמר: וזאת מען געווינט בימי החנוכה קען מען נאך פארלירן, אבער וואס מען געווינט זאת חנוכה דאס בלייבט שוין איבער ביי אליום. (המשל שמרויחים בימי החנוכה אפשר עוד להפסיד, אולם מה שמרויחים בזאת חנוכה, זה נאצר בידן).

כגזלה מלכים

ילקוט סגולות לימי השנה מלוקט מפי גאונים קדמונים ומקורות נאמנים
מתוך מפעל "סגולות מלכים" – הלא המה סגולות אשר יסודתם בהררי קודש, והוא
כשולחן הערוך לסגולות מסודר לפי ימי והודשי השנה דבר יום ביומו
מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א רב דקהל שטפנשט

סגולות זאת חנוכה

המשכת פרנסה

ידוע מה שהצדיקים אומרים אשר עת
מוכשר להמשיך פרנסה טובה לישראל
הוא זאת חנוכה. וכמו כן בשמיני עצרת,
שהוא שמיני של חג מברכי הגשם'
הרומז על 'גשמינות' ופרנסה, כי זאת
חנוכה הוא במלכות, כמ"ש בספרים?
זאת חנוכה עולה מלכות עם הכולל?
ולדעתי עיקר שם זאת חנוכה הוא ע"ש
קריאת הפרשה "זאת חנוכה המזבח",
ותיבות זאת חנוכה עולה מלכות
שמי"ם, והיא המחלקת טרף ומזון לכל
הבריות.

(אמרי נועם זאת חנוכה אות א)

המשכת רפואה

להדליק עם זאת חנוכה עולה
רפואה שלימה, בסוד ברוך ברוך
ברכה, כי באה הברכה בשמן, ועל ידי
הדלקה שמן של מנורה ממתקין דיני
דיצחק וכוללין אותו ביעקב, ומספר
יצחק יעקב עולה שמי"ן, רומז אשר
בהשמן ממתקין דיני דיצחק ע"י יעקב,
וזה הוא על ידי ברכה להדליק עם סיום
ימי החנוכה שהוא יום הנקרא זאת
חנוכה להמשיך רפואה שלימה.

(עטרת ישועה, לזאת חנוכה)

מסוגל לקבלת התפילות

בשם הס"ק מרוזין ז"ע שאמר: מה
שהצדיקים יכולים לפעול מהש"ת
בראש השנה ויה"כ, יכול יהודי פשוט
לפעול מהש"ת בזאת חנוכה.

(אביר יעקב אדוניהו - חנוכה)

לעורר פקודת עקרות

והנה כשבאתי לכלל זה, הנה אמר
לך הדבר אשר מרגלא בפומייהו דרבנן
רבותינו כת הקודמים אשר בחנוכה יש
מקום לעורר פקודת עקרים ועקרות כעין
ראש השנה, הנה לדעתי עיקר הענין
עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא כפי
זאת חנוכה אשר כונתו מן נוצר עד
ונקה מול עלין ומזל תחתן, ובני חיי
ומוני לא בזכות תליא מילתא אלא
במזל"א תליא מילתא [מו"ק כח], ואעפ"כ
יש לרמוז על כל ימי חנוכה, ותבין מתוך
הדברים שיתבאר להלן אי"ה, ואומר לך
כעת מתתיהו בגימ' רא"ש השנה, ודי
בוה כעת.

(בני יששכר מאמרי חדשי כסלו טבת - מאמר ב אות י)

נדע אשר זאת חנוכה מסוגל לפקידת
עקרות, וז"ש אבי מורי הקדוש זצ"ל
אשר בני"ם פרנסה עולה זאת חנוכה,
וע"כ לרמוז דלכך קורין היום זאת חנוכה
המזבח וכוללין כל הקרבנות הנשיאים
ומספרם רנ"ב והוא סוד רנ"ב איברין
דנוקבא, לפעול פקידת עקרות שישעו
בוה היום בורע של קיימא.

(עטרת ישועה לזאת חנוכה ד"ה נודע)

כל הישועות והמשכת גאולה השלימה

ידוע שיום הזה זאת חנוכה מסוגל
לפעול ולהמשיך כל הישועות, אמנם

זאת חנוכה - תר"ח

יום הכנסו כבריתו של אברהם אבינו ע"ה של מרן רבינו רבי אברהם מתתיהו משטפנשט על ברכי זקנו מרן הסב"ק מרוזין ז"ע

סיפר לי הרב ר' יצחק מברייטשווע [בספר מגדלי ישועות מוזכר שמו של
רבי יצחק מברייטשווע כאחד מבני היכלא דרבינו הק' הריזינער שבאו לשהות עימו
בקומפלינג בעת בריחתו מהצאר הצורר ברוסיה]. אשר הוא כעת רב במעזיבוב,
כפי שסיפר לו אביו זקנו הרב מעיר יאנשפאל שהיה חסיד ממקורביו
של הקדוש מרוזין ז"ל, אשר הוא היה אז בעיר סקאלע בעת שהיה
הברית אצל אדמו"ר הקדוש (שליט"א) [רבינו רבי אברהם מתתיהו], וכשישב
הקדוש מרוזין ז"ל על הכסא להיות סנדק, עמד הוא אחורי הכסא, וראה
אשר כשנתנו את אדמו"ר (שליט"א) על ידיו הקדושים, גילה את הפרוכת
מעל פניו והביט בו ואמר: אכן זהו ממש ר' מתתיהו הקדוש. כלומה הוא
דומה למתתיהו כ"ג שנקרא על-שמו. עכלק"ק ז"ע.

(מילין סתימין שטפנשט - כת"י)

בספר 'עירין קדישין' השלם (עמ' שני"ח) מביא מכתבי זקני החסידים
(ר' משה חזן [לרמן] ור' מרדכי אהרון פישמן) בשם החסיד הר' קלארפעלד
והוא ניהו הגה"ח רבי משה אליעזר קלארפעלד מחבר ספר 'מילין
סתימין' דגן ביה"ל:

שמעתי מהחסידי המפורסם הר' קלארפעלד, ששמע מזקן אחד
ממשפחת הר"ש טשאניר ע"ה, ששמע בעצמו מהרה"ק מרוזין
ז"ע בסעודת ברית מילה של נכדו הרה"ק רבי אברהם מתתיהו
משטפנאנעשט ז"ע בעת שישב הרה"ק בעיר סקאלע שבגליציע,
שאמר בזה"ל: מה אני, הנני מגושם, מחמת שאני מטה ומושך כל
הדברים המגושמים להש"ת [בספר נכסות ישראל דף ח' ע"א הרחיב ביאור דב"ק
ז"ל: שמעתי בשם הה"צ ר' יוסלי מראדוויל זל"ה נכד הה"צ ר' מיכיל מולאטשוב ז"ע
שאמר ששמע מפיו מרוזין שאמר על עצמו בזה"ל: "אין בין אנראביאן" -
ר"ל מגושם] ופירש בעצמו דברי קדשו, שהענין הוא כמו שקורין העולם לאיש העוסק
באומנות ע"ש אומנותו, נגון לאיש העוסק בחטינה קוראין לו מילנער, ולהעוסק במלאכת
בלעך [פחחות] בלעכיר וכדומה, כמו כן גם אני עוסק בדברים גשמיים להעלותם למקורם
ע"כ אני גראביאן, עכ"ל].

והמשיך לבאר את דבריו הק' ואמר: אצל שלמה המלך כתיב "נשי
הטו את לבבו", נשיו - הוא לשון שכחה ע"ד (בראשית מא נא) נשני
אלקים, הטו - הוא לשון הטייה ע"ד (מלא"א ח נח) להטות לבבנו. והפירוש
הוא כך: "נשיו" - אלו ששכחו מהש"ת, "הטו" - הטו אותם שלמה
המלך לדרך הישר, "את לבבו" - על ידי לבבו הטהור. ע"כ [ראה בספר
עירין קדישין השלם (עמ' תפ"ח) שמרן הריזינער אמר על עצמו שיש לו
נשמת שלמה המלך ע"ה].

וכן מובא בס' דברי דוד טשורטקוב - , עמ' קנג: "בליל שבת קודש,
שאל אותו בנו אדמו"ר הרה"ק רבי ישראל ז"ע האם אמת הדבר ונכונה
השמועה הנפוצה בעולם, שהרה"ק רבי ישראל מרוזין ז"ע היה תואר
פניו וצורתו הק' כדמות שלמה המלך ע"ה. אמר לו אדמו"ר הקה"ט
צלה"ה בזה"ל: וואס איז דיר א חידוש ער האט גיהאט נפש דוד, א
נשמה ווער וייסט. [- ומה חידוש יש בדבר, הן היה לו נפש דוד, ונשמתו, מי יודע]
וולגו עיני אדמו"ר דמעות הרבה".

וכאן המקום להעיר כאן להד"ת המובאים בספר 'עירין קדישין' הנו'
(ח"א עמ' ס"ז תחת הכותרת "זאת חנוכה שנת תר"ח") על דב"ק של הרה"ק
מרוזין ז"ע "מה שאמר על ברית מילה בעיר באריסעב" ושם בהערה שכנראה הכוונה
לברית מילה של כ"ק מרן אדמו"ר הרא"מ ז"ע וזוין מקורו לספר עירין קדישין (מהדו"ק)
דף מ"ו ולספר פאר לישרים דף נ"א וכת"י.

והנה המעיין בספר עירין קדישין יראה ששם מופיעה העיר באריסעב
כמקום אמירת הד"ת ובספר פאר לישרים הנ"ל לא הוזכר המקום,
ולעומת זאת מפורש שם שהד"ת נאמרו בסעודת ברית מילה בזאת
חנוכה שנת תר"ו ואילו כ"ק אדמו"ר הרא"מ ז"ע נולד בשנת תר"ח.

והנה הכת"י הנזכר שם אינו תחת ידינו וגם לא יאומן שהדברים
נאמרו בעיר באריסעב בשנים אלו, באשר באריסעב היא עיר מרוכזת
בפנים רוסיה ולא יתכן שהרה"ק מרוזין יסכן עצמו לנסוע לשם לאחר
שנמלט ממדינה זו בחסדי שמים וקבע משכנו באוסטריה (וכבר קדמו
בטעות זו בספר נר ישראל ח"ב עמ' קע"ח), ומסיבה זו לא השתתף ג"כ בנישואי
י"ח שהתקיימו ברוסיה [אולי חלה טעות בהעתקת הכת"י].

צריכין העיקר להשתתף נפשו להמשיך
הגאולה שלימה ב"ב על ידי אליהו הנביא
ומלך המשיח, וכמ"ש רש"י (תהלים מג א)
עה"כ שלח אורך ואמתך וגו' [מלך המשיח
שנמלה לאור שנאמר ערכת נר למשיח, ואליהו
הנביא שהוא אמיני נביא נאמן] וביום הזה
זאת חנוכה ההמשכה מנוצ"ר ונק"ה ב'
מזלין על כן העת רצון העיקרי והתכליתי
להמשיך הגאולה שלימה כנו' כי נוצ"ר
ונק"ה בגימ' אליהו הנביא ומלך
המשיח וכנ"ל.

(שער יששכר מונקאטש, מאמר ימי אורה אות קל"ג)

בחירת שמיני עצרת

ובאמת נראה לי אשר הכל הוא בשמיני,
מילה הוא בשמיני, ובחג הסוכות שמיני
עצרת כדאיתא במדרש עצרו לי יום אחד,
כי אז הוא שלימות כל היחודים שנעשה
בזה החודש ונגמר בשמע"צ, ובחנוכה
צריך להדליק שמונה נרות. ולדעתי יכול
להיות שנה השמיני של חנוכה היא אותה
בחירה עצמה של שמיני עצרת, ולכן
אומרים הצדיקים שבחנוכה היא גמר
חתימה.

(בית אהרן, קארלין, חנוכה)

עיקר חותם הטוב בזאת חנוכה

אמרו הצדיקים אשר עיקר חותם הטוב
הוא בחנוכה, וכוונתם הוא על זאת
חנוכה, יען כי אז נשלמו הי"ג מדות של
רחמים מאוצר מתנת חנם אע"פ שאינו
הגון ואינו כדאי ונמשך חותם הטוב על
כל זרע ישרון.

(עטרת ישועה לזאת חנוכה ד"ה לפי)

כפרת עונות

שמעתי מפה קדוש מדבר כבוד מרן
דודי הקדוש רבי דוד מדינוב זצ"ל
ששמע מכבוד מר אביו הוא אא"ז הרה"צ
רבי צבי אלימלך זצ"ל שאמר בשם
צדיקים אשר מראש חדש אלול עד חנוכה
מאיר ברקיע כעין תבנית יד הפשוטה
לקבל אותם בעלי תשובה אשר מאיזה
סיבה נדחו מלשבו בעשרת ימי תשובה,
ומתקבלת תשובתם עד חנוכה. וסיים על
זה דודי זצ"ל שלדעתו אין היד עוברת
עד זאת חנוכה ע"כ וכו' ואמרת לפענ"ד
רמז לזה מהכתוב (ישעיה כו ט) 'בזאת יכופר
עון יעקב' היינו בזאת חנוכה שאנו קורין
זאת חנוכה המזבח עד אז היא גמר כפרת
עון יעקב.

(בני בנימין לחנוכה)

השארת קדושה על כל השנה

ביום האחרון שנקרא זאת חנוכה קורין
בו פרשת בהעלותך, כי יום האחרון
כולל כל הימים כמו שמיני עצרת מאסף
כל ימי החג, כן בחנוכה, ופרשת זאת
חנוכה המזבח הוא כן, שמקודם כתיב
פרט הקרבתו הוא ואחר כך הכלל,
כמו כן בזאת חנוכה ועל ידי שהוא יום
האחרון קשה עלינו פרידות הימים טובים
לכן משאיר יותר הארה על כל השנה

המשך בעמוד 10

הילולא דצדיקיא

שיח חסידים בהילולת הרה"ק מהוסיאטיץ זי"ע

דרשת הגה"ח ר' אליהו לנדא שליט"א

שנאמרה בסעודת ההילולא תשפ"ב בבית מדרשינו שטפנשט נב"ב

הוא מצד ג' קליפות הטמאות, והנפש החיונית של אדם מישראל הוא רק מצד קליפת נוגה, ומבאר הצמח צדק, שגם הנפש הבהמית של אדם מישראל מבינה שבלא הנשמה האלקית הרי היא חשובה כפגרים מתים.

מהו הכוונה באמירת 'לחיים' אצל חסידים

והנה אצל חסידים נהגו לומר לחיים, ומה הכוונה לחיים, שיהיה החיים בחיות, ס'זאל זיין געלעבט, ולכאורה מהו הברכה בזה, והרי גם עד עכשיו היה בחיים, אבל מהו החיים, ידוע שיש דומם צומח חי מדבר, ובא רבי יהודה הלוי והוסיף חלק חמישי, היהודי, שהרי זה מדרגה אחרת של החיים, והבעש"ט חידש שיש דרגה נוספת, מה שהחסידות דורשת מהאדם, מדרגה אחרת של החיים, ואימתי נקרא האדם חי, כשהוא חי בדרגת החיים המיועדת לו, שהנה הפרח לאחר שנקטף, אף שהוא אינו נבל, אבל אין הוא חי, כי עכשיו הוא דומם, שאף שנשאר באותו דרגת היופי, אבל אין הוא בדרגת החיים המיועדת לו.

וכמו כן גוי שיצא מחדר ניתוח שאינו מתעורר, והרופא אומר שמעכשיו הוא יחיה כמו צמח, הרי הוא נחשב לאדם מת, אף שאדם זה שערוותי ימשיכו לצמח, וגם צפרניו ימשיכו לגדול, אבל לאדם לחיות כמו צמח הרי זה מוות, כי לחיות הכוונה לחיות בדרגה המיועדת לאדם, וזה הכונה במה שאמרו חז"ל 'רשעים בחייהם קרויים מתים', לפי שאין הם חיים בדרגה המיועדת לאדם.

וכמו כן בלא הנשמה האלקית נחשב האדם לפגרים מתים.

וזהו ברכת לחיים, שיחיה האדם בדרגת החיים המיועדת לאדם, כפי מה שדרשו מאתנו רבוה"ק.

אודות הנסיעה בעיירות אוקראינה

כשנוסעים בעיירות שדרו שם רבוה"ק בערי אירופה, חולפת המחשבה באדם 'כאן גרו חסידים', שהנה בערי אירופה יש מרחקים גדולים ממקום למקום מעיר אחת לשנייה, וכאן הלכו חסידים, ולא כולם יצאו מהבית עם ברכת הדרך, שהיו משאירים את הבית ללא פרנסה למשך כמה שבועות, ולשם מה הלכו, היו שהלכו כי היה להם צרה בבית, שהיה חולה או חסרון פרנסה, ואמרו לאדם שבעיירה פלונית יושב לו הצדיק, וכאשר יבא אליו יזכה לישועה, וגם זה הוא ענין שנשגב עד מאד של אמונת צדיקים, אבל אצל רוב החסידים היו הולכים לפי ששמעו שבמקום פלוני יושב צדיק, וכאשר יבואו אליו יזכו לקבל דרך בעבודת ה', ואז יהיה יהוד יותר טוב, שיזכה להתקרב יותר להש"ת.

וזהו החידוש שחידש הבעש"ט, שלא היה קודם לכן, ומספרים בדרך צחות שהיה רב אחד שהיה לו תלמיד גדול, והיה חיבה ואהבה בין הרב לתלמיד, ולפתע נעלם התלמיד, שהתלמיד נעשה חלק מהכת, שנעשה

ביאור התניא בשתי נפשות האדם

וראה בספר התניא בפרק א', שמבאר באריכות שיש לאדם שתי נפשות, יש נפש אחת הנפש החיונית, שמלוכשת בדם האדם להחיותו, וחלק זה של הנפש אינו פורח בלילה, שהאדם נשאר בחיים גם בלילה, ואף שבשעת השינה אין לאדם חיות כמו בזמן שהוא עה אבל עדיין הוא חי, וזהו הנפש החיונית שיש בכל בעל חי, ומלבד זאת יש בכל נשמה חלק אלוך, שעל זה אומרים 'נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה בי', וכאשר האדם מדבר על רצונו הגשמי, היינו החלק של הנפש הבהמית.

וזהו מה שאומרים מודה אני לפניך שהחזרת בי



הגה"ח ר' אליהו לנדא שליט"א בשיח חסידים בהילולא דצדיקיא



נשמתו, זהו דיבור שמדבר הנפש החיונית שבאדם, הנפש הבהמית, והוא מודה להש"ת על שהחזיר לו את הנשמה.

אלא שלפי זה יש להבין מה שמסיימים בברכת אלקי נשמה 'המחזיר נשמות לפגרים מתים', ויש להבין מה הכוונה 'לפגרים מתים', שהרי גם בלילה אין האדם נחשב לפגרים מתים, שהוא נשאר בחי, וכבר הקשה כן הצמח צדק, ומבאר על פי מה שמאריך הבעל התניא בפרק א' לכאר החילוק בין הנפש החיונית של אדם מישראל לנפש החיונית של הגויים, שהנפש החיונית של הגויים

עבודת התפילה

הנה בקדושה אנו מבקשים ואומרים 'כנועם שיח סוד שרפי קודש', שהקדושה שלנו יהיה דומה לקדושה שאומרים המלאכים למעלה, והוא פלא עצום, כיצד יכולים אנו להשוות עצמינו לעבודת המלאכים.

אבל עבודת האדם הוא שידבר דברי אמת בתפילתו, כי הנה ידוע הדקדוק, שבסיום התפילה אנו אומרים הפסוק 'יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך', והדברים מבהילים, כי בשלמא אמרי פי, אנו אומרים את הדיבור הקדוש שתקנו אנשי כנסת הגדולה, אבל כיצד יוכל האדם שיהיו הגיון ליבו רצויים לפני הש"ת, מאחר שהוא מלא וגדוש במחשבות זרות, וידוע מה שהיה אצל צדיק אחד שניגש לאחד המתפללים בסיום תפילתו ואמר לו 'שלום עליכם', אמר לו היהודי, למה אמר לי הרבי שלום עליכם, והרי זה חצי שנה שלא יצאתי מתחומי העיר, ענה לו הרבי, והלא אתה בא עכשיו מהעיר לייפציג, שבשעת התפילה חשבת על היריה, ואם כן כיצד אומר האדם והגיון לבי, וענה הרה"ק האמרי חיים בלשון צחות, שאילו היה האדם שומע מה שהוא אומר היה קשה הדבר, אבל דא עקא שהאדם אינו שומע גם דיבור זה...

והנה אף שאנו אומרים נוסח התפילה כפי מה שתקנו אנשי כנסת הגדולה, אבל כשאומרים הדברים באופן הראוי מתוך התלהבות, אזי חשובה קדושתו של האדם לא פחות מהקדושה של המלאכים והשרפים, ואולי זה יותר חשוב.

והביאור בזה מבואר בספרים, שכאשר מבקשים לומר דברי שבח לפני המלך, אין מביאים אדם חכם שיאמר דברי חכמה, אלא מביאים ציפור המדברת, אף שאין הציפור מדברת כי אם כמה תיבות ספורות, אבל יש בזה חידוש שהיא ציפור המדברת, וכמו כן כששרפים אומרים קדוש, אין זה חידוש גדול, שאין להם גוף ולא יצר הרע ולא נפש הבהמית, אכן כשאדם מישראל אומר קדושה, הרי זה חשוב ביותר 'כנועם שיח סוד שרפי קודש'.

והנה הלל הזקן היה העניו הגדול, ואמרו חז"ל שבשעת הסתלקותו אמרו 'הי עניו', ומ"ד שני בשעת שמחת בית השואבה אמר 'אם אני כאן הכל כאן ואם איני כאן מי כאן', ויש להבין ביאור הדברים, שמאחר שהיה העניו הגדול, כיצד אמר דיבור זה.

אבל יש לידע מהו 'אני', הנה בכל יום כשהאדם משכים בשחרית הוא אומר 'מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמתו', ומי אומר דיבור זה, הנה הגוף, אינו מדבר, וכמו שמעידים כל אנשי התכרא קדישא, ואם הנשמה אומרת דיבור זה, הרי שצריכים לומר 'שהחזרתני', ומהו שהחזרת בי, ויש לידע מיהו האומר מודה אני לפניך.

'חסיד', וכאשר חזר לרבו שאלו רבו, מה למדת שם שלא היית יכול ללמוד אצלי, ענה לו התלמיד, שם למדוני לקרא מחשבות, שאלו רבו, אם כן אמור לי מה אני חושב עכשיו, וענה התלמיד, הרב חושב עכשיו אין עוד מלבדו, ואמר לו הרב, לא עלתה בידך, לא על זה חשבתי עכשיו, ענה לו התלמיד, אכן לכך נסעתי לרבי. הבעש"ט חידש שיחיו בדרגה אחרת של חיים, ומי שאינו חי לפי מדרגתו חסר לו בחיותו.

ומהו האיני, אצילנו האני הוא הנפש הבהמית.

והנה הלל הזקן לא היה אצלו נפש הבהמית, וכאשר היה הולך לאכול הוא היה אומר, הנני הולך לגמול חסד עם העלובה העניה שלי, שהיה צריך לדאוג לסוס שלו, ואם כן כשהלל אמר 'אני', היה הכוונה לנשמה שבו.

מה כוונת הלל אם אני כאן הכל כאן

אבל עדיין צריכים לבאר הדבר, מה שהלל סיפר לכולם מהו דרגתו, שהרי הלל היה עניו.

והביאור בזה הוא, הלל לא דיבר לעצמו, הלל דיבר אלינו ואמר, שבכל מקום אם האדם נמצא שם, יש שם איזה דבר, אבל אם רק גלגלי כאן והוא לא כאן, מי כאן, שבכל מקום שנמצא האדם, כשנוסעים לרבי צריך להיות לגמרי אצל הרב, ואין די במה שהרגליים נמצאים אצל הרבי.

למה חסידים מודליקים החנוניה בבית

ונבאר עוד ענין אחד, הנה נרות חנוכה תקנו להדליק על פתח ביתו מבחוץ, ואמרו בגמרא (שבת כא): 'ובשעת הסכנה מניחה על שלחנו ודיו', ויש להבין למה עדיין

נוהגים אצל החסידים בהנהגה זו, והביאור בזה הוא, בדרות עברו היה החושך רק בחוץ, ועם הנרות חנוכה גרשו את החושך שהיה בחוץ, אבל עכשיו החושך חדר רח"ל פנימה, ומשום כן מודליקים הנרות בפנים, שבתחילה יש לגרש את החושך מבפנים, שנחיה באופן הראוי.

על כל אחד להתבונן במהלך חייו, עד כמה חייו הם כפי מה שהתוו לנו הדרך הבעש"ט הק' ורבוה"ק, שיחיו עם ה'אין עוד מלבדו'.

וזהו החידוש שחידש הבעש"ט, התקשרות לצדיק, והוא ענין שלא היה קודם לכן, והכוונה הוא להתקשר לצדיק אמת, ומספרים שפעם נכנס אחד להרה"ק הבית ישראל שלבש כמה מיני בגדים, אמר לו הבית ישראל שהיה כל כולו אמת, ששיניו באבות ז'לא כל המרבה בסחורה מחכים...

עובדות מבעל ההילולא מהוסיאטין זיע"א ממה שראוי עיני ולא זר

היה נזהר מאד בכשרות האכילה, וההידורים שלו בעניני אכילה היו באופן שאין לתאר, והיה נזהר שלא לאכול בשר אפילו על שולחנו של הרבי, ואמרו החסידים שהיו צריכים להענישו על זה אבל אין מי שיהיה ראוי להענישו, והיה מהדר ביותר בעניני אכילה.

פעם נסע ברכבת ברוסיה, ונסיעה ברכבת נמשכה שעות רבות, ולפעמים גם ימים, וישבו שם עוד יהודים, וראו שיש שם יהודי בעל צורה שבמשך כל השעות אינו מכניס דבר לפיו, והצטערו היהודים בצערו, ואמרו לו, שהנה בקרון הקטר יש לו שם סאמוואר, ונבקש ממנו לחמם שם עבורו כוס תה, שיהיה לו לשתות, ובתחילה לא הסכים לך, עד שהצליחו לשכנע אותו לשתות את הכוס תה, ואכן הוא שתה את כוס התה.

אבל לאחר שסיים את השתיה התחיל להצטער מה עשה, מי יודע מה חימם הקטר בסאמוואר, ואכן יש בזה חשש, שמי יודע מה חיממו שם, ומחמת גודל צערו ניגש אל החלון והקיא כל מה ששתה.

וכאשר הגיע לליובאביטש נכנס לרבי ביחידות, ובכה על המקרה שהיה לו בדרכו, ששתה כוס תה, אמר לו הרבי, והוא אמר את זה לאחד שהיה זוהר ביותר, אינך יודע עד כמה צריכים להתבונן לפני שמכניסים איזה דבר לפה, שאין לך דבר שנאמר בו בתורה הלשון 'רק חזק לבלתי אכל הדם', כי אם על הזהירות בעניני אכילה.

ועוד נאמר הלשון הרחוק לגבי השק, שנאמר 'מדבר שקר תרחק', שצריך חיוני מיוחד להזהר מדבר שקר.

אצל רבינו בעל ההילולא היה אמת צרופה, כידוע בזה כמה עובדות, השי"ת יעזור שנתעורר וניקה עמנו משהו של התעוררות מהתעוררות הזו, והרי זה דבר חשוב ביותר.

אנו חיים עכשיו בתקופה שהמתיוונים מתגברים באופן נורא, ואיתא בזה"ק (תיקון קמ"ד) על הפסוק (שה"ש ב, יא) 'כי הנה הסתי עבר הגשם חלף הלך לו', 'כי הנה הסתו עבר, שולטנו ושאר ממנו דאומין', והו הגלות אצל אומות העולם, 'הגשם חלף הלך לו שלטונותא דערב רב', מפורש בדברי הזוה"ק שיהיה שלטון הערב רב, ועכשיו זה תקופה שגלות זו הולך ומחשיך באופן מבהיל, וזהו חושך שלא תיאר איש שזה יכול להגיע לכוזה חושך.

מספרים על הגאון ר' רפאל מוואלאזין שישב פעם בתחנת הרכבת ואיחר את הרכבת, וישב עם גמרא והמתין לרכבת הבאה, וניגש אליו יהודי מן השורה ואמר לו, רבי, אני אראה לכם גמרא שמעולם לא הבנתם את הפשט בגמרא זו, ותמהו המלוים לדיבור זה, שהרי היה מדובר באחד מגאוני הדור, ושאר האיש בשלו ואמה בודאי שהרבי יודה לי שלא ידע הפשט בדברי הגמרא, ואמר היהודי, כשהרבי למד את הגמרא בעיקבתא דמשיחא חוצפה יסג, וכי העלה על דעתו שהכוונה הוא לחוצפה שרואים היום בעיירות שלנו, והם חשבו אז שהם יודעים מהו חוצפה יסג, אבל הרי זה מתגבר בכל דור יותר ויותר, וכמו כן שולטונם של המתיוונים גובר והולך, ואנו צריכים לאור של הנרות חנוכה, לכח של המסירות נפש.

השי"ת יעזור שניקה עמנו את האור של הנרות חנוכה, ויהיה אור וחיים טובים.

וגם בלא דיבור פעל הרבה, וכמו שראו בעת עריכת השולחנות, שלא דיבר מאומה, אלא כולם ישבו ושתקו, והיה פעם שאבי זצ"ל ישב וחשב על הרה"ק מרוז"ן זי"ע, ואז ראו כולם איך שרבינו מביט באבי, ואבי לא הרגיש כלל בדבר זה, עד שמישהו הראה לו הדבר, ולא הבינו פשר הדבר, ואבי הרגיש שהדבר היה לפי שחשב אז על הרה"ק מרוז"ן, וזה היה דבר פשוט אצלו שתפס את המחשבות.

כשיושבים בהתעוררות ביומא דהילולא, יש ענין של הבחור בשירי זמרה, אנו צריכים לקחת אתנו לפחות משהו אחד.

*

כשמדברים בענין אמת ושק, אומרים בדרך צחות



בלשון חסידים תקדש, התעוררות חסידים בראשות הגה"ח ר' אליהו לנדא שליט"א בהילולת הוסיאטין



שפעם הבחינו באיש אחד שבכל פעם שהתקרב חבירו על ידו היה עומד ומתרחק ממנו, ושאלוהו למה הוא עומד ומתרחק ממנו, וענה, שהרי זה פסוק מפורש בתורה 'מדבר שקר תרחק', והרי פלוני הוא מהות של השקר.

ונבאר - הנה בכל המצוות שבתורה יש האסור ויש המותר, מלבד בשני מצוות בתורה שיש בהם חיוני מיוחד, האחד הוא על ענין כשרות המאכלים, שנאמר באכילת הדם 'רק חזק לבלתי אכל הדם' (דברים יב, כג), ואכן אנו רואים עד כמה צריכים להזהר בעניני האכילה, שכן המכשול הראשון בבריאה היה באכילת עץ הדעת. והיה בזה מעשה נורא, מעשה באחד מחסידיו ליובאביטש ושמו הרה"ח ר' איצ'ע מתמיד (הוא נהרג בשנות המלחמה בשואה בלטיביה). מחסידיו הרבי הרש"ב, הוא

כשאנו מדברים מעבודת התפילה של רבינו מהוסיאטין, וזכרנו איך שעמד אבי זצ"ל [הגה"ח רבי יעקב לנדא זצ"ל אב"ד ב"ב], יחד עם ר' שלמה נגר בלילות חנוכה ומורה שעות בידם, לראות כמה היה מאריך הרבי מתחילת שמונה עשרה עד למנן אברהם.

היו יכולים לבדוק הדבר, שאף שרבינו היה מתפלל בחדר כמנהג צדיקי בית רוז"ן, אבל היה בחדר חלון גדול שהיה פתוח, שהרבי היה עומד בחדר האמצעי, והיה זה חדר ארוך מאד, והיה אפשר להביט בתוך החדר. וזכרנו שפעם הייתי שם בשעת תפילת המנחה, והרבי הסתובב בחדר בשעת אמירת הקטורת, ואני הגעתי אז עד החלון.

בשנים הראשונות היה רבינו עומד בשעת התפילה במזרח של החדר, ובשנים האחרונות כשנחלשה מעט שמיעתו, היה עומד קרוב לדלת הצדדית, הדלת שדרכה היו נכנסים לחדר לראות בעבודת הדלקת הנרות.

אנו היינו שם בליל א' של חנוכה.

בהושענא רבה היה רבינו נמצא בירושלים ברח' מונטיפיורי, ורבינו היה יוצא לנענועים, ורבינו עמד בצד ימין, וחתנו הרה"ק האהלי יעקב עמד בצד שמאל של החדר, והנני זוכר מעמד נשגב זה.

הרה"ח ר' דוד משה סגל: אני הייתי שם כמה פעמים, והנני זוכר שהיה שם בכניסה עץ.

הרב כהן: בשעת אמירת ויהי נועם, האם ראו את פניו של הרבי?

הרב לנדא: אכן כן, והיה עומד ופניו לעבר המנורה, והיה מאריך באמירת ז' פעמים ויהי נועם, והבחינו שהיה סופר את מנין אמירת ויהי נועם על ידי אצבעותיו שהיו תחובות באבנט, ובין ויהי נועם אחד לשני היה מדבר לפני השי"ת בשפת האידיש, ובשנים האחרונות הנני זוכר ששמעו איך שאומר 'אזא אלטער איד ווי איך', ופעם שמעו את קולו בקודש האומר 'איך שעם זיך' [הנני מתבייש].

עוד ראו בשעת אמירת ויהי נועם שהכובע עליון היה זו ממקומו.

במאמרו מחזיר בתשובה

לידע מהו כח דיבור של הצדיק, רבינו היה יוצא כל יום לטייל במסלול קבוע מביאליק והיה יוצא לאלנבי ונכנס לנחלת בנימין, והיה שב לביתו, וראיתי מחזה נורא זה כמה פעמים כשלמדתי בתל אביב, בתלמוד תורה ברח' גאולה, ראיתי פעם שהלך יחד עם הרה"ק הדמשק אליעזר, ובדרך כלל היה אחד מלוה אותו, והיו אנשים בעלי חנויות שהעמידו כסאות אצל דלת החנות אם הצדיק יבקש לנוח בדרכו, והיה מעשה שפעם עצר בדרכו אחד שלא היה שומר תורה ומצוות ושאלו מהי השעה, והלה ענה לו, ואמר רבינו, האם כבר נתאחרת השעה, ס'איז שוין אויז שפעט, וכאשר שמע היהודי דיבור זה נכנס בו הדבר כארס של עכנאי, ששמע דיבור הרבי שהשעה מאוחרת וצריכים לחטוף, והוא שב בתשובה, אף שרבינו לא דיבר עמו מוסר ולא ענינים של השגה, אלא שאל שאלה פשוטה, וזהו כח הצדיק מה שפעלו על ידי דיבור.

המשך דברי הרב לנדא - אחר ברנת המזון

בכל שנה היה הרה"ק מהוסיאטין נוסע בימות הקיץ לירושלים בשכונת קרית משה, ובשנת תש"כ כשהיה המצור על ירושלים נסע לבני ברק, ואז היינו אצלו בסליחות ובכל שאר המעמדים, ושם אמרו תשליך, האכסניא בבני ברק היה אז בוילה בהר שלום, אחד הבנינים הראשונים שכנו בהר שלום, בעל הבית כבר נפטר אז, והשאיר את הדיירה לאשה בכתובתה, והיא היתה קרובה בבית אבינו, ואבי זצ"ל סידר את הדיירה.

ובכל התקופה דאגה בתו לכל המצרכים, ואבי היה דואג שיהיה שם כל המצרכים שצריכים.

שמה בדירה אמרו תשליך, שהיה שם מרפסת צרה וארוכה לצד מערב, ומשם ראו את הים, ועמדו כנגד הים ואמרו תשליך, רבינו היה אז חלש ביותר, ורבינו הזוהר שלא יכנסו למרפסת כולם יחד, כי מי יודע אם יש כח במרפסת שיעמוד עליו כל החסידים, שיתכן שכאשר בנו את המרפסת לא בנו את זה שבביל ציבור גדול. תשליך אמרו כנהוג ב"ג מידות.

אצל רבינו היה אז ציבור קטן ביותר, עד כדי כך שלא היה שם מי שיתקע בשופר בחודש אלול, ואחי הגאב"ד [הגרמ"ל לנדא] זצ"ל נעשה בר מצוה בשנה זו, והוא תקע בשופר.

ביום האחרון קודם שחזר רבינו לתל אביב, אחרי הימים טובים, נכנסנו עם אבינו לרבינו, וכשחזרנו, לאחר שירדנו את כל ההר התחלתי לכתוב שאני לא קיבלתי ברכה פריטית מרבינו, כי אם מה שברך את אבי בכללותו, ועצר אבי ואמר, אם כן נשוב לבית רבינו, וכששבנו למעלה יש כבר רבינו בדרך לטקסט, ובתו ישרה בספסל איזורי, וכאשר ראה רבינו את אבי תמה בדבר, שהרי זה עכשיו היה כאן, ואמר אבי לרבינו שאני בכיתי שלא קיבלתי ברכה, והייתי אז ילד קטן, ושאלני הרבי איזה ברכה אני רוצה, ואני לא היה לי הזכות לדעת מה לענות, ואז היה הפעם האחרונה שראיתי את רבינו.

אבי הרב זצ"ל לא נסע ללויה לטבריה, לפי שהיה זה בערב שבת.

רבינו לא אמר אמ"ק ברבים, ולא היה שר ברבים, רק היה מנגן איזה דבר, כמו כן את הויה נועם היה אומר בלחש, והיה אפשר לקלוט איזה דיבור, שלא היה נזהר שלא ישמעו כלל מה שאומר.

בשעת הדלקת נר חנוכה לבש אז את כובעו לא קאלפיק, והיה עומד כל העת ולא ישב כלל, ולאחר שסיים אמירתו ויהי נועם צוה לשיר איזה ניגון, ואז שרו.

אבי זצ"ל היה נוסע לרבינו להשתתף בעריכת השולחן בחמשה עשר בשבט, ואני זוכר שאני קיבלתי ממנו פרי, תמר או תאנה, הוא ברך שני פירות, שפתח ובדק, ואז הוא חילק, את האחד נתן לאחי ואת השני הוא נתן לי, כי אנו עמדות אז מאחורי רבינו.

עריכת השולחן בחמשה עשר בשבט היה אחרי מנחה, ואנו התפללנו שם מנחה.

פריטי סיפור התערבותו של רבינו להביא את הצורך הנאצי בקבר האור החיים הקדוש

אני למדתי בתל אביב, וכאשר התחילו ההפגנות מיפו למחרת הכ"ט בנובמבר, יום ההכרזה באו"ם, התחלתי ללמוד בבני ברק, אבי הגיע לתל אביב ולקח אותי לתלמוד תורה, והוא הלך לרבינו ברח' ביאליק, אני לא נכנסתי אז לתוך החדר בקו"פ, ולאחר מכן סיפר שכאשר היו בפנים היה פיצוץ של פגז, ואבי הזדעזע, אבל רבינו מחמת דבקותו לא שמע את הפצצה, וכאשר הבחין בועזוע של אבי שאלו מהו הסיבה, ואמר שהיה הפצצה, ואמר רבינו, אם כן איני שבע רצון, בין איך נישט צופרדיען, וכי כך היה צריך הדבר להראות,

הגויים יתנו לנו את ארץ ישראל, וכי מה אעשה, שאני אתערב, נאר וואס זאל איך טוהן, זאל איך זיך מישן, וענה לו אבי, שרבינו סיפר לו פעם שצריכים להתערב.

מעשה זה הוא מה שרבינו סיפר לאבי שהרה"ק ר' זאב וואלף מז'טאמיר נפגש עם הרה"ק ר' וואלף מז'באריז', ואמר אחד לשני, הרי אתה הוא יהודי חכם, אנו עומדים קודם ראש השנה, שלא יסמוך על השי"ת מאחר שאינו אדם (ער איז גאר קיין מענטש נישט), והיינו שצריכים להתערב, ועשה רבינו תנועה בידו, כאומר שאפשר שהצדק עמכם שצריכים להתערב, אפשר זענט איהר גערעכט.

רבינו בכללות היה הולך הרבה להשתטח על ציון האור החיים הק', והיה הולך גם בשנותיו האחרונים כשההליכה קשתה עליו, ופעם אחת שאלוהו למה הוא מתאמץ כל כך, וענה שכאשר הוא שב מציון האור



הרה"ג ר"א"י סלמון שליט"א נואם בסעודת ההילולא



הרה"ג ר' שלמה זלצמן שליט"א אב"ד נוה ירק נואם בסעודת ההילולא



הבוחר בשירי זמרה, מימין הכנר העולמי בשירי רגש משולחנו של בעל ההילולא

החיים הק', הרי הוא רואה שם הויה"ה באותיות מזהירות. בשנות המלחמה כשהיה הסכנה שהרשעים יכנסו לארץ ישראל הורה רבינו לצאת עם ספר תורה לציון האור החיים הק', ושאלוהו שהרי יש סכנה בדבר כמבואר בזה"ק, שאמרו שם מעשה בשני תנאים בגוש חלב והיה אתם עץ חיים של ספר תורה, ונפטר אחד מאד התרגש ואמר, העולם בצער, שהרי באו לשם עם חלק של הספר תורה, והוא סיפר להם שמאז שרבי אלעזר רבי שמעון אינו כן הרי הם חוששים מאד, שהיה פעם שהגיעו עם ספר תורה, ורצו לעורר רחמים, ובדקו את ספר התורה ומצאו פסול בו' של ופוסעת, ודחו לי ולחבראי ממתבתא של מעלה.

ופתח רבינו את הספר תורה ועיין בו ואמר שאפשר ללכת עם הספר תורה.

ענין פלאי זה היה אצל אדמו"ר הזקן מהוסיאטין הסדר בקביעות, שהיו מניחים פרוטות של תפילין על שולחנו, והיה מביט בהם ואומר אם זה כשר או לא.

הרה"ק מבעלזא היה אצל רבינו, ורבינו החזיר לו ביקור, וקודם שהגיע אליו רבינו צוה לנקות את הבית באמרו שהיום בא לכאן מלך ישראל!!!!

כשהיה הסכנה שהרשעים עומדים להכנס לארץ ישראל שאל אבי את הרבי אם לברוח, וזהו שאלה שאני מבין כל כך, כי לא היה להיכן לברוח, ותשובתו של רבינו היה שצריכים להתחזק בבטחון, מ'דארף האבען בטחון, ושאל אבי, וכי יהודי הגולה באירופה שסובלים מהרשעים, וכי היה חסר אצלם במידת הבטחון, וענה רבינו שארץ ישראל שונה.

יום קודם הסתלקותו ביקש שיוציאו אותו עם מיטתו למרפסת בבית החולים אסותא ברח' ארבע ארצות, כיוון שהוא מבקש לשמוע איך שהציפרים שרות, הלכו לרופא ד"ר פריי, והוא אמר שלא יתכן שביקש כדבר הזה, לפי שהיה אז חלש ביותר, אבל כשהרופא נכנס ראה שאכן כן הוא, ויצא הרופא מהכלים, וכן עשו, הוציאו אותו על מיטתו לשמוע שירת הציפרים.

אני הייתי נוסע לתל אביב להרה"ק מבעלזא, היינו יוצאים לאחר צאת השבת מבני ברק, והיינו באים לפני סעודה שלישית...

בנוגע לכשרות הצפרים שיש בזמננו, היה בבני ברק הרב ד"ר אשר, הוא היה רב בגרמניה, והיה לו תואר דוקטור, והוא היה חמיו של גב' מונק, הוא היה תלמיד חכם מופלג, והוא בא פעם לשוחט ר' יידל פרסטר עם צפור דרוז שישחוט לו, ושאלו מאי האי, ואמר לו שאצלם בקהילה היה מקובל פעם בשנה לשחוט דרוז, שלא תשתכח המסורת שהיו שוחטים את הדרוז, ואני שמעתי הדבר מהרב פרסטר, ואני מעביר עכשיו הלאה מסורת זו שהדרוז הוא עוף טהור.

והנה העוף שנקרא היום ברבור [ברבה, מוסקוביא באנגליה], שיש לו אדום סמוך למקור, דברו על ענין כשרותו עם הגרצ"פ פרנק רבה של ירושלים, וסיפר שהגיע יהודי מטורקיה לפני הגאון ר' שמואל סלנט וכידו עוף זה, וגם הוא עמד שם, להראות להגרש"ס, והורה שהוא עוף טהור, ואמר הגרצ"פ שאינו לוקח אחריות על עצמו לומר שהוא העוף ללא שום שינוי, והוא סיפר הדבר לאבי זצ"ל.

סיבת המחלוקת בדורנו רח"ל

סיפר לי אחד שזקנו היה מוהל באירופה, והיה אצל הרה"ק המהר"ם מסאטמאר בעל הדברי יואל, ושאלו איך יתכן שהיום בזמננו שומעים על הרבה אנשים צעירים שנפטרים ל"ע בצעירותם, מה שלא נשמע בדורות הקודמים, וענה לו המוהל מה שענה, שהדבר הוא לפי שמקילים למול לפני שהקטן מבריא לגמרי, שאם שואלים את הרופאים הם אומרים שאין בזה שום בעיה, כי הירוק אין בו מחלה, אלא שהכבד עדיין אינו עובד בשלימותו, וצריכים להמתין עד שהכבד יפעל כהוגן, ומצד הרפואה מה שהם מבינים אפשר למול גם באופן זה, אבל בגמרא מבואר שהירוק אין למול.

וסבר הרה"ק מסאטמאר שכאשר מלים את התינוק לפני הזמן, זה יכול להזיק כשהיה בן שלושים.

אני איני מל כשהצבת עומד מעל 10, גם כשה במצב של ירידה.

לאחר שזה מגיע 14 צריך להמתין עוד שבעה ימים, ואז הוא זמנו.

הפעולות שעושים כדי שהמספר ירד, כנראה שזה מחזק את הכבד, וזה מועיל.

מוהל ותיק אמר לי שלפעמים הצהבת באה לפי שאוכלים יותר מאד.

אני למדתי מילה כדי למול את בני, ונולדה ראשונה בת, אבל ביום השמיני שלה סיבכו מן שמיא והייתי מוהל, והיה זה בחיי אבי הרב זצ"ל.

דרשת הגה"ח רבי דוד משה סגל שליט"א

משב"ק אדמור"י סאדיגורה בסעודת ההילולא בקלויז שטפנשט ב"ב

ביומא דהילולא רבה דהרה"ק מהוסיאטין זיע"א / חנוכה ה'תשפ"ב

דברי הצדיק נתקיימו עד לאחת

א. בעת ההפגזות שהיו בעיה"ק ירושלים תובב"א במלחמת השחרור בשנת תשי"ח, ע"י הלגיון הירדני, שהיה אבי הרב החסיד רבי צבי אריה הלוי סגל זצ"ל בתל אביב [שם היה פרנסתו - תיווך ירושת ומגורשים], וכשראהו האדמור"ר הזקן רבי ישראל מהוסיאטין זיע"א [נכדו של קדוש ישראל מרוזין], נשאל על ידו מדוע איננו נמצא עם משפחתו בביתו בירושלים, השיב זקני: וכי הרבי לא יודע שבירושלים מפגזים פגזים. אמר לו הרה"ק זצ"ל הינך יכול לחזור חזרה לביתך, ואני מבטיחך שלא יאונה לך כל רע, ופשוט דבר הוה. [באדיש איך זאגט דיר צי [אני מבטיחך - ואומרים שזה נוסח שלא שמעו מהרבין], אז קיין קול [ויהי] דיר נישט טרעפן].

והגאון החסיד רבי שלמה שרייבר זצ"ל יצא מהתפעלות שהרבי הבטיחו מפורשות.

ב. האדמור"ר הזקן מהוסיאטין זיע"א היה מגיע למקוה בבתי הורנשטיין יחד עם חתנו האהלי יעקב זיע"א, וחתנו הג"ל היה מזרזו לצאת מהטבילה, והיה אומר לי שהיית אולי צעיר, שהוא הולך עתה לביהמ"ד, ומתי שחמיו האדמור"ר יוצא, יבא להודיענו.

צדיקים מרנישים גם על דומם

ג. במקוה בבתי הורנשטיין היו חדרים קטנים במיוחד לאנשים חשובים, והנה ביקש האדמור"ר הזקן מהוסיאטין זיע"א שרוצה לבוא לטבול, וביקש שלא יטבול אף אחד לפניו. ואמר שישלם עבור שירות זה.

וכשהגיע הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל לטבול, אמרו לו שאין חדרים בבתי הורנשטיין יחד עם חתנו האהלי יעקב זיע"א, ומכך עבר האדמור"ר הזקן מהוסיאטין, אמר הרב פראנק זצ"ל, אכנס לטבול בחדר זה, ומן הסתם עד שהרבי יבוא, אני כבר אהיה בחוץ. וכך הוה. אבל כשהגיע האדמור"ר הזקן מהוסיאטין הראה לו הבלן את החדר, שאלו האדמו"ר מי כבר היה בחדר, והבלן התחיל לבכות וכמוכן ניסה להתחמק, אבל הרבי הרגיש שכבר מאן דהו היה כאן וטבל, ונאלץ הבלן להודות. אמר לו הרבי, תורוק עכשיו את המים ואני אמתין עד שתמלא שוב. זה כוחן של צדיקים.

צניעות מופלגת אצל צדיקים

ד. בעת ששהה האדמור"ר מסקווירא הרה"ק רבי יעקב יוסף זצ"ל בארץ הקודש לרגל נשואי בנו הרה"ק האדמור"ר רבי דוד שליט"א עם בת האדמור"ר בעל הישיבות משה מויזניץ זצ"ל, שהה האדמור"ר מסקווירא זצ"ל בירושלים, ובא למקוה אצל בתי הורנשטיין, ומתנהג היה בעש"ק לטבול פעמיים, בשחרית קודם התפילה, ואח"כ שוב לכבוד שבת קודש. וכשהגיע לטבול האדמור"ר לכבוד שבת, אזי כל מי שהיה במקוה הוציא, לבר ממי שהיה בכור הטבילה. ואני הייתי בכור הטבילה, וראיתי היאך שהאדמור"ר יורד מדריגה אחר מדריגה לבוה, ובכל מדריגה הסיר מעט מעט את המלבוש העליון, ורק כשהגיע קרוב לסוף המדרגות הסמוך לתחתית הכור הסיר לגמרי את בגדיו.

אמונה פשוטה

ה. אחותי מרת אלטע מרים ברגר ע"ה, כבר בהיותה ילדה אירע שנשפך עליה שמן רותח ממחבת, ואבי הרב החסיד רבי צבי אריה הלוי סגל זצ"ל פנה לטבולו הגאון רבי שלום למוקוה זצ"ל רבה של אומן בכדי לטבול עצה כדת מה יעשה. ואזי הציע לו מכיוון שעתה בימות החמה האדמור"ר הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זיע"א שוהה בעיה"ק ירושלים תובב"א, שילך לבקש ברכה מהצדיק, ופנה אל הרבי והתנתן על נפשה של בתו - המנוחה ע"ה, והרבי צוה להוסיף לה עם 'אלטע', ועדיין לא נרע אבי, והוסיף לומר לרבי שמא יאשרו צלקות על פניה, ובבוא עת דודים יקשה הדבר למצוא זיווג הגון, גם ע"ז הרבי בירך, ולא נפל מדבריו ארצה.

עבודת הנענועים

ו. הגאון החסיד רבי שלום מלמד זצ"ל נכח בבית מדרשו של הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין בחג הסוכות ועקב בהשתאות אחר עבודת הקודש של הרבי בנענועי הד' מינים. כשעתיים תמימות נמשכה עבודה מופלאה זו - הנענועים היו באיפוק, כלפי חוץ לא היה ניכר שום סימני התלהבות אש קודש. עצם הנענועים היו מחושבים להפליא, כל צד נענוע נמשך זמן מסוים מדויק בתכלית, לא פחות ולא יותר.



הגה"ח ר' דוד משה סגל שליט"א מספר עובדות מבלי ראשון בהילולא דצדיקא מהוסיאטין

בהזדמנות הקרובה ניגש הגה"ח רבי שלום שהיה בקי בנגלה ונסתר אל הרה"ק והרהיב עוז ושאלו 'רבי הרח למדתי את כל כוונות האריז"ל במצות הלול, וידוע אני שלכוון את כל הכוונות לא לוקח זמן ארוך כזה, א"כ למה הרבי מאריך כ"כ הרבה בנענועיו. השיבו הרבי מהוסיאטין 'אבותי הקדושים קיבלו את כוונות הנענועים מזקינים הרה"ק הרבי המגיד הגדול ממזריטש זיע"א. ואכן את כוונת האריז"ל אתה הינך יודע, אבל את כוונת המגיד הגדול אינך יודע'.

ולמים הסביר את כוונתו הגאון החסיד רבי אליעזר דוד פרידמן זצ"ל שסיפר את עובדא זו, לדלכון את כוונות המובאות בזה"ק ובכתבי האריז"ל לא לוקח שעתיים תמימות, אבל להוסיף גם את כוונת המגיד זיע"א לוקח זמן ארוך כזה.

הרי זה מלמדנו כמה אין לנו השגות בקיום מצוה אחת בתורה בשלימות, כדחזינו שלמגיד הגדול זיע"א היו כוונות ויחודים שלא נתבאר בתורת האריז"ל.

על זקני ר' שלום מפורהייץ

ז. מכיון ששוחחנו על האמונה פשוטה של מו"ר אבי זכרנו לברכה, ברצוני להוסיף מעשה פלא מזקני המקובל ר' שלום מפורהייץ זצ"ל.

זקני רגיל היה תמיד לספר שזכה לנסוע ללו' צדיקים, אצל הצדיקים לבית רוזין ובית צאנו. עוד בילדותו זכה להסתופף בצל אדמור"ר הזקן רבי דוד משה מטשורטקוב זיע"א, ושהה במחיצתו שנה. וכבר אז הבחינו כי לגדולות נועה, אותו צדיק שעייץ בקויטל שכתב הנער הרך שהיה אז בן י"ב, שאלו בחיך, ריק ריק יראת שמים הנך צריך. לאחר שרק בקשתו זו נכתבה בקויטל. ואז הוסיף הצדיק - לעשירות כבר יזכו בניך.

הרב הישש"ר שמואל אהרן שזורי זצ"ל סיפר, כשהיה זקני זצ"ל בא לבית ידידו הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זיע"א - לבקרו בירושלים, היה אותו צדיק מדליק בימות החול את מנורת השבת לכבודו, באמרו כי 'רבי שלום' הוא בחינת שבת.

עוד מסופר כי הרה"ק רבי מרדכי מראחמסטריווקא זיע"א היה קם בפניו, באמרו כי האברך הזה זכה שהשכינה הולכת לפניו, מאחר שהוא מקיים שוית' ה' לנגדי תמיד.

ח. עוד בשחר נעוריו הופיעה עליו רוח הקודש, וראיתו היתה למרחוק. כעבור שנים בהושענא רבה תרס"ד כשנסתלק רבינו הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זיע"א, וזקני זצ"ל כבר התגורר בצפת, בחזרתו מהתפילה התפרץ בבכי, ולשאלת בנו רבי שלמה יהודה ז"ל על סיבת בכייתו,

השיב ואמר: היום נפטר הצדיק הדור בטשורטקוב, רק לאחר חג הגיעה הידיעה לצפת, והכל נוכחו כי עיניו הטהורות צופיות למרחקים.

ט. כשהגיע בנו הג"ל לפרוק, דובר בו נכבדות עם בת הרה"ח רבי חמון פינסקר זצ"ל מצאצאי הרה"ק בעל התניא זיע"א - מרת יוכבד ע"ה, ואחיו הגדולים רבי ברוך ז"ל ורבי משה מאיר ז"ל שהתגוררו בירושלים החליטו לכתוב לאביהם בצפת, ועוד בטרם שלחו את המכתב הגיעה גלויה ושאלני אם אין מתאים לי להשתדך עמו, כך שהבנתי שמציעים לבני את נכדתו של הרב זיע"א, ולכך הנני מבקש שיעשו הכל שהשידוך ייגמר בכי טוב, מבלי לדקדק בפרטים. עכ"ה. ממש התקיים הא דאמרו ז"ל (פסחים ג. ב.) אנת בנציבין ומצודתך פרוסה בירושלים. עיי"ש.

י. מנהגו בקודש היה, לשהות באתרא קדישא מירון אצל התנא האלוקי רשב"י זיע"א מר"ח אלול עד למחרת יוה"כ. ולכן דרכו היתה להכין סוכתו מלפני חודש אלול. אך בשנתו האחרונה נמנע מלהכין סוכתו, למרות היותו בריא ושלם. (ועוד בראש השנה האחרון לחייו, בשנת תרע"ח, אמר לבנו הצעיר ה"ה אבי הרה"ח רבי צבי אריה זצ"ל, כי בשנה זו יסתלק ראשי הדור וצדיקים).

בין כסה לעשור חלה במחלת טיפוס ר"ל, כתוצאה מהרעב ששרר אז. ובחלותו נשמעו ממנו דברים נפלאים, ובהם גילויים על העתיד. ועבר סוכות בשנת הג"ח לחייו עלתה נשמתו הטהורה לגנוי מרומים. זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מטבע של צדיקים

בשעת הלווייתו של הרה"ח ר' ראובן ברנהולץ ז"ל [היה מחסידי בויאן, ולא זכה לזש"ק, ואימץ שני בנים ה"ה הרה"ח ר' זלמן ששקל והרה"ח ר' דוב כסטר ז"ל], והמנוח ביקש שיקברו אותו עם מטבע [בבאיאן היה מקובל ליקח מטבע לשמירה לאחר מאה ועשרים], והנה כבר היו ממש סמוך לסתימת הגולל, ואז נזכר אחד הידידים את בקשתו של המנוח שיקברוהו עם מטבע שמירה, ואמרו שהמטבע נמצא בחדר הטהרה, על אתר אצו ורצו להביאו מחדר הטהרה.

והקברן איש הגחש"א הרה"ח רבי משה בצנלוביץ זצ"ל הניח את המטבע בתוך היד של הנפטר, והרגיש היאך שהנפטר קומץ את ידו בחזקה עד שהיה קשה להחזיר לו את ידו.

לאחר הקבורה ראיתי את הקברן הג"ל שהיה מאוד אדום, שאלתי על מה ולמה, השיבני, וכי לא ראית מה שהיה, הכנסתי את המטבע וקימץ את ידו, ולא אבה הנפטר לשחרר את ידי, והייתי מחוייב למשוך את ידי בכוח.

לאחר זמן קצר, כננס הקברן לרבו בעל הבית ישראל מגור זצ"ל, וסיפר לו את הסיפור בהתפעלות, התבטא הבית ישראל זצ"ל 'וכי דבר זה פלא בעיניך א ריוינער איינקיל'.

בעל הננסת מרדכי מסאדיגורה

במושב חמד דר יהודי מחסידי הכנסת מרדכי מסאדיגורה, ושמו הרה"ח ר' חמון שווארץ, ודרכו היה להיכנס לקויטל לעיתים מזומנות במועדים ובראשי חדשים, והנה הגיע ביום חול רגיל, ושאלתי מה יום מיומים שבאת להיכנס לרבי. והשיבני: דמדברים שידוך לבני [או לבת], ובלילה חלמתי חלום אם אני אעשה את השידוך אז לא, ופירושן של דברים שלא לעשות את השידוך, ומיד התחיל לבכות, מה אני אעשה, והשידוך נראה לי מתאים.

כננס לרבי זיע"א, והרבי קיבל אותו במאור פנים, וסיפר לרבי את דבר החלום, והרבי השיבו: דבגמ' בברכות טו. איתא דהכל הולך אחר פתרון החלום, והיינו דמבואר בגמ' שאם יתן סכום כסף לפותר החלום, אזי החלום יהיה לטובה, ואם לא יתן את סכום הכסף לפותר, אזי החלום לא יהיה לטובה.

לאור זה אמר הרבי זיע"א דפתרון החלום אין הכוונה שלא לעשות את השידוך ח"ו, אלא לא אחר, והיינו דרק את השידוך הזה יש לעשות. ויצא מהרבי שמח וטוב לב. וגמרו את השידוך בשעה טובה ומוצלחת, לטוב להם כל הימים.

חכמי
דומניה



מראה כללי של הכניסה
לבית העלמין דיאס

הגה"ח רבי שמואל לרנוביץ זצ"ל מייאסי מח"ס 'כבוד התורה' נלב"ע כ"ג כסלו תרמ"א מנו"כ בבית העלמין דיאס לא נודע

פרטי המסורה.

רבי שמואל כותב בהקדמה שיש לו עוד חיבורים בכתב יד. ומודה במיוחד לבנו רבי נח צבי לרנוביץ 'אשר העמים עליו המשא לסדר ולהעתיק את הספר ולכתת רגליו לעיר לעמבערג כדי להדפיס החיבור'. כשהוא מוסיף דברי תורה מדיליה.

בצל הקודש ברוז'ין

רבי שמואל הסתופף בצל הרה"ק מרוז'ין, ובספרו מביא בפרשת ויצא 'כאשר עיני ראו כמה פעמים אצל אדמו"ר קודש הקדשים אור צח ומצוחצח אור בהיר בשחקים אשר לו דומיה תהלה מרן רבי ישראל מרוז'ין נשמתו בגנוי מרומים'.

הגה"ח רבי שמואל לרנוביץ זצ"ל נולד לאביו רם היחס רבי זוסיא זצ"ל שהיה נכדו של המקובל האלוקי הגה"ק רבי דוד שלמה מטולטשין בעל 'מגדל דוד', בן הרה"ק רבי שמואל מבראדי. רבי שמואל הגיע ליאסי מרוסיה. לפרנסתו עסק במלאכת שמים כאשר השתלם במקצוע הסופרות ס"ם וביחוד הצטיין כ'בעל מגיה' מומחה.

מילין שפירין לחנוכה

לרגל ימי החנוכה נעתיק בזה פנינה אחת מספרו וכך כותב: 'פרשת מקץ, בפרשה זו יש ב' אלפים וכ"ה תיבות, נ"ל טעמו ע"ד שאיתא בשם רבינו הקדוש והמפורסם מרן צבי הירש מזידיטשוב ולה"ה טעם כי חל תמיד להיות קביעות חנוכה בפ' זו, כי ימי החנוכה מתחילין בכ"ה לחודש ומדליקין שמונת ימים, והנה חשבון ב' אלפים הוא שמונה פעמים "נר", ולזה רמזה התורה בפר' זו מגין התיבות אשר רומזין לימי החנוכה והבן היטב, כי הם דברים עתיקין'.

יש 'אב' למסורה

כעבור מספר שנים הוציא בנו רבי נח צבי לאור את ספרו של אביו שהוא חיבור מעניין ומיוחד במינו, חיבור נדיר ויחודי שאין דוגמתו עד כאן, הוא ספר 'כבוד התורה', מיוסד להראות פנת יקרת כבוד הדר המסורה' (למברג תרל"ט) כאדם היודע בעל פה את כל החסרות והיתירות שבתורה ובקי ב'מסורה' מאין כמוהו, השתדל רבי שמואל לרנוביץ להביא בספרו טעמים ל'מסורה', למה מלה זו באה חסרה זו מלאה. למה נכתבת אות מסוימת גדולה ואות אחרת זעירה. טעמים הם בדרך הרמז על פי הקבלה והחסידות, מלבד דברי הפרפראות יש בספרו גם תועלת לסופרי סת"ם ולמתעניינים בדרכי המסורה, שכן באמצעות החידושים קל יותר לזכור את

מלאכת שמים

הגה"ק רבי ישעיה שור אב"ד יאסי בעל 'כליל תפארת' בהסכמתו הנלהבת מכנהו ר' שמואל בעל מגיה מארץ רוסיה' ובמכתבו הוא מפליא את בקיאותו באומנות זו: "...ועתה הקרה לאתרין ה"ה הרבני המופלג בתורה ותיק וחסיד חכם ונבון חוטר נעים מגוע היוחס כש"ת מוה' שמואל בעל מגיה מארץ רוסיה, איש נבון וחכם בקי במסורה ועושה מלאכת ה' באמונה... בבית מדרשי הגיה ד' ספרי תורה וראיתי שלא נמצא כמוהו...". בדומה לכך כותב גם הגה"ק רבי שמואל שמעלקא טויבש רבה של יאס בהסכמתו.

לפר' בראשית

"נראה לי על פי פשיטות, על פי דאיתא במסכת מגילה [ט] שע' זקנים העתיקו התורה לתלמי המלך, וכתבו 'אלקים ברא בראשית', ופירש רש"י ז"ל כדי שלא יאמרו שתי רשויות הן, [עיי' שם] על כן נכתב ב' רבתי במלת בראשית להורות שהתורה מוכרחת להתחיל במלת 'בראשית' ולא במלת 'אלקים' אף

טעם לשבח בברכת כוהנים

"בפרשת ברכת כהנים שיש בה ו' פסוקים יש מאה וחמשים אותיות, מן וידבר עד מלת אברכם. נראה לומר טעמו ע"ד דאיתא בחז"ל במתוקת

דבריהם (תרומות פ"ד מ"א) עין יפה אחד מארבעים, בינונית א' מחמשים, עין רעה א' משישים, סה"כ עולה: מאה וחמשים. ובשכר שהכהנים מברכין לישראל ע"כ נותנין להם תרומה ששעורה הוא כלל כל המדות בס"ה: מאה וחמשים.

מילין לצד יקר ממלילין

בין ההסכמות שניתנו לספרו המשובח מפליגים הרבנים בשבחו ובשבח ספרו: הגאון רבי יוסף שאול נתנון, מפליג בתואריו "המאור הגדול ותיק וחסיד מוהר"ר שמואל נ"י אשר חקר ודרש במסורה טעמים על חסר ויתר ע"פ פרד"ס וכו'.

וכן באו בהסכמות מרן הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא, מרן הרה"ק רבי מנחם מנדל מוויזניצא, הגה"ק רבי ישעיה שור, רבי יעקב מאיר שפילמאן-ראב"ד בוקארשט, מרן הרה"ק רבי יעקב שמשון מקאסוב, הגאון רבי יהודה ליבש לנדא מסדיגורא בעל ה"יד-יהודה", הגאון רבי שמואל שמעלקא טויבש, הגאון רבי בנימין אריה ווייס מצ'רנוביץ.

רבי שמואל גלב"ע ביאסי ביום כ"ג כסלו תרמ"א ושם מנוחתו כבוד.

מקום קברו לא נודע לנו לע"ע ואולם רגלים לדבר כי נטמן בבית העלמין אשר בפאקורא הקיים היום עם כמאה אלף מצבות העומדות וקיימות, וכבר הרבה גילויים מצאנו בין מצבותיו, ועל כן יש בעז"ה סיכוי למצוא את קברו במעבה בית העלמין, כאשר ירצה השם ויתגלה כבודו במהרה בימינו, ויה"ר ויוכה לתחיית מתי עמו ישראל ברחמים גדולים אמן.



צילום שער ספרו של רבי שמואל לרנוביץ 'כבוד התורה' חו"פ ק"ק יאס הנדפס בלעמברג בשנת תרל"ג



שער הכניסה העתיק לבית העלמין פאקורא ביאסי

המשך מעמוד 4

ומתעורר בו נרות המנורה.

(שפת אמת חנוכה תר"מ)

שריפת הפתילות בזאת חנוכה

ומנותר קונקנים סגולה להנצל מד"ם
ולאחר שדולק בליל ח' יקח כל הפתילות יחד וידליקם עם שאר שמן זית שנשאר, וסגולתו להריגת דם ב"מ ומכל אויבים ולסטים ומקטרגים כוזה השנה. (אמתחת בנימין - שערי הצלה אות כה)

השריפה מסוגלת לתשועה גדולה

יש שורפים הפתילות הנותרים מקונקני החנוכה ביום, זכר לשריפת הקדשים שאינה אלא ביום. יש השורפים ברוב עם, לחיבוש המצווה (וכר לדבר - קהל הצופים בשריפת הפר והשעיר הפנימי ביוה"כ, ר' יומא ע.) בפפד"מ שרפוהו הטף אחר שחרית. בחצרות צדיקי "תולדות אהרון / אברהם יצחק", "שומרי אמונים" ו"מבקשי אמונה" וב"דעעש" שורפים בלילה. וגם הנשים והטף באים לחזות במדורה, מדליקים בביה"כ ועגלת-האש מוצאת החוצה ואמרים שנושעים לכל השנה בתשועה גדולה. למנהג סקוריא שורפים במוצאי "זאת חנוכה". יש שמצניעים אותם לשרפם עם החמץ, וכן מנהג בעלו ומנהג גור שמתוך שנעשתה בהם מצווה אחת תיעשה בהם מצווה נוספת.

יש שומרים את השמן הנותר בקנקן /בקבוק

באר בשדה - שטפנשיט

יש הנוהגים שתינוק הנולד או הנימול בימי חנוכה קורין את שמו אחר שם הנשיא של אותו יום ו"א שקורין לו מתתיהו.

(אוצר הברית ח"א פ"ד ס"י יד אות א)

מרן הסב"ק מרוזין זיע"א ציוה על בנו רבינו מנחם נחום משטפנשט שיתן לבנו הנולד ביום א' דחנוכה את השם מתתיהו ואמר שבזכות זה יהיה בעל כח וגיבור כמו מתתיהו הזקן, וכשראהו בפעם הראשונה אמר: "...אכן הוא ממש דומה למתתיהו הזקן", זקני החסידים הוסיפו כי אכן רבינו הצדיק משטפנשט זיע"א כל ימיו היה גיבור ובעל כח כהבטחת זקיניו מרוזין, ולמרות כל צומותיו וסיגופיו ותעניותיו של רבינו מעולם לא נודע כי ביקר אצל רופא, ונתקיימה בו ברכת הסבא קדישא "שיהיה בעל כח כמתתיהו הזקן", וזאת מלבד כוחו הרחוני כי רב להושיע עם רב, בכח תפילותיו וברכותיו אשר נתקיים בו הפסוק: "ככל היוצא מפיו" - של הצדיק, "יעשה" - הקב"ה.

(אמונת אמת - שטפנשט, מילין סתמין, נר ישראל, כתיב חסידים)

לרפואה למחלת השושנה (למלא בו את ידם ולמשחה בו) וסימנך: "ומנותר קנקים - נעשה נס לשושנים (שיח שרפי קודש, "עמוד האמת" - ההקדמ"מ מוקצן זצ"ל), או למרס בו את הביצה המבוצלת בימי ש"ק (מנחת אלעזר ממונקאטש). אין צריך להתנות עליו לפני חנוכה עובר לשימוש בו, לפי שאין מקצים אותו ואת שייריו למצווה בלבד.

(מתוך לוח דבר בעתו להג"ר מרדכי גוט שליט"א)

שתיית מעד עם שמן זית

פיו"א זכורני כי ברוזין היה מנהג לשתות בשלחן הטהור בזאת חנוכה מי דבש (מעד) עם שמן זית מצלוחית השמן שעמדה על השלחן, מוגו לכל אחד בכוס שלפניו. ואמר זאת באמת הכוונה של זאת חנוכה שמן זית עם מי דבש (מעד), וזכורני בילדותי אצל אבי הק' [מרוזין] צוק"ל היה מנהג זה חוב גדול. מנהג זה היה עוד אצל הרה"ק ר' שלום [מפראבהיטש] זצ"ל רק אח"כ כשכבר היה יין לא היו צריכים משקה זה.

(אמת ליעקב, סאדיגורה, זאת חנוכה תרכ"ח)

קריאת שם מתתיהו לנולד בחנוכה

סגולת קריאת שם מתתיהו בימי החנוכה